گنج

سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی

سال دوم شماره سی و دوم شنبه ۱۱ حمل ۱۳۸۶ Ganj Weekly 31 March 2007

میلادالنبی یا په نړۍ کې د ستر معنویت او عدالت زوکړه

د محمد(ص) میلاد یا زوکړه د نړۍ په تاریخ کې یو ځانګړی ځای لري، ځکه محمد(ص) په خپلو هڅو او مبارزو سره د بشریت بـــرخلیک بـــدل کړاو نړیوالو ته یې دا وښوده چې څنګه کولی شي د تیري او باطلو په وړاندې ودریږي او په خپلې روا مبارزې او جهاد سره، ټولنیز عدالت ټینګ او حق ته لار پرانیزي.

محـــمد(ص) د ۵۷۱ زیږدیز کال د ربیع الاول د میاشتې په ۱۲ مه نیټه د مکې په ښار کې نـــړۍ تـــه سترګې پرانستې. پلار یې عبـــدالله او مور یې امنه نومېده. د مکې د قریشو د قوم د بني هاشم په قبـــیلې پورې یې اړه درلوده. پلار یې له زوکړې څخه مخکې له نړۍ سترګې پټې کړې وې.

دده روزنه او پالنه یې نیکه چې عبدالمطلب نومېده وکړه.

عبدالمطلب دا مهال د مکې د قریشو مشر و او د کعبې ساتنه ورته

له خپلو نیکونو په میراث راپاتې وه.

لکه څنګه چې هغه مهال د مکې په خلکـــو کـــې دود وه چې خپل ماشـــومان یې د شـــېدې ورکولو په موخه د یوه اندازه معاش په بدل کې د بیابان اوسېدونکو او بیوزلو ښځو ته ورکـــول، همـــدا و چې محمد(ص) یې هم یوې بیاباني ښځې ته چې حـــلیمه نومېده ،ور کړ.

حـــلیمې لومړی ونه غوښتل چې محـــمد(ص) د شېدو ورکولو له پاره له خانه سره یوسي، خو کله چې بـــل ماشوم یې ددې کار له پاره ونه موند، راغله او دی یې له خانه سره بوړ.

د حلیمې کورته دمحـــمد(ص) په ورتګ سره د دوی په ژوند کې ښه والی راغی او له همدې امله نوموړې

په نیک فال او نیکه سترګه کتل کېدل او زیاته پاملرنه ورته کېده.

د محـــمد(ص) ژوند له لوړو او ژورو ډک و، نوموړی د شپږو کالـــو ماشوم و چې مور یې هم له نړۍ سترګې پټې کړې او په دولس کلنۍ کې یې خپل

نیکه عبدالمطلب هم له لاسه ورکړ. له دې وروسته له خپل تره ابو طالب سره اوسېده.

محـــــمد(ص) لکه د یوه عادي وګړي په شان له خپل تره سره د زیار او

لاسته راوړلې او معمولي ژوند یې درلود. کله یې په کرونده کې کار کاوه، کله یې رمه څروله او کله یې سوداګري کوله.

د پنځه ویشت کلنۍ پر مهال یې د عربو له یوې بډایې ښځې له پاره چې خدیجه نومېده ،په مضاربت سوداګري کوله چې بیا وروسته ورته ددې ښځې لـــه خـــوا د واده کولـــو وړاندیز وشو او ده هم ومانه.

محـــــمد(ص) د ژوند په لوړو او ژورو کې لکه یو عادي انســـان ازمایل کېده او ورځ تر ورځ لکه پولاد د ژوند په کوره کې پخېده، او متانت یې تر لاسه کاوه.

محـــمد(ص) د خوانۍ پر وخت د یوه امین، رښتني، متین او بـــا ارادې انسان په توګه ټولنې ته وړاندې شو او د ښه اخلاقو او خویونو له مخې یې دخلکو زړونوته، لاره ومونده.

د خوانۍ پر مهال یې هم لکـــه د

نورو وګړو په شان په ټولنیزو کارونو کې برخه اخیسته او له ورځنیو چارو لرې نه وه. محمد(ص) له شلو کلونو نه زیات نه و چې په حرب الفجار او حلف الفضول کې یې له نورو ځوانانو ســـره بـــرخه واخیسته.

حـــــرب الفجار څلور کاله دوام درلود او د محرم د میاشتو او د کعبې د قدامست اوحرمت ساتلو په موخه تر سره شوی و. حلف الفضول د قریش قـــوم د ځوانانو یوه تړه وه چې د هغې له مخې به دوی د مکې دننه د بـــې عدالتۍ او ظلم مخنیوی کاوه او مظلوم بـــه یې د تیري کوونکي له تیري ژغوره.

محـــمد(ص) د عمر په څلویښتم کال د الهي فرمان تر لاســـه کړ او ددې فرمان له مخې دا رســـالت یې تر غاړې شو، څو خلک د الله(ج) برحـــق دین، مســـاواتو، ټولنیز عدالت اود تیري او فســـاد په وړاندې جهاد ته راوبـــولي.

پاتې ۷ مخ

سرمقاله

اجمل نقشبندی را آزاد سازید

اجمل نقشبـندی خبـرنگار آزاد افغان که چندی قبـل همراه بـا روزنامه نگار ایتالوی وراننده‌ٔ افغانش از ســوی طالبان اسیر گرفته شدند، همچنان در اسارت است و بـا وجود در خواســـتهای اعضای خانواده اش، مجامع ملی حـــمایت از حقــوق ژورنالســتان و بــرخی از نمایندگان مجلس و وعده های مقـامات دولت، هنوز هیچ نشـانهٔ از اقدامات عملی موثر برای رهایی وی به نظر نمیخورد.

رهایی آقـــای دانیل ماســـتروجیکیومو خبـــرنگار ایتالیایی ربرابـــر آزادی پنج تن از چهره های شـــاخص طالبان که هفتهٔ گذشته صورت گرفت بـه اضافه اینکه بـا واکنش های منفی مقامات کشورهای آمریکا، بـریتانیا و هالند مواجه شـــد و نگرانی های نهادهای بـــین المللی حمایت از خبرنگاران، مبنی بر افزایش دشـواریها فراراه کار روزنامه نگاری در افغانستان را برا انگیخته است، در حلقـات و محـــافل داخلی نیز بـــازتاب های حساســیت برانگیز داشت.

گردن نهادن دولت به تبادلهٔ اسیران طالب بـــا

کاوه.

محمد(ص) د ځوانۍ پر وخت د یوه امین، رښتني، متین او با ارادې انسان په توګه ټولنې ته وړاندې شو او د ښه اخلاقو او خویونو له مخې یې دخلکو زړونو ته، لاره وموندله.

د ځوانۍ پر مهال یې هم لکه د

محمد(ص) د عمر په څلوېښتم کال د الهي فرمان تر لاسه کړ او ددې فرمان له مخې دا رسالت یې تر غاړې شو، څو خلک د الله(ج) برحق دین، مساواتو، ټولنیز عدالت اود تېرې او فساد په وړاندې جهاد ته راوبولي.

پاتې ۷ مخ

اړه درلوده. پلار یې له زوکړې څخه مخکې له نړۍ سترګې پټې کړې وې.

دده روزنه او پالنه یې نیکه چې عبدالمطلب نومېده وکړه.

عبدالمطلب دا مهال د مکې د قریشو مشر و او د کعبې ساتنه ورته

ماشوم یې ددې کار له پاره ونه موند، راغله او دی یې له ځانه سره یوړ.

د حلیمې کورته دمحمد(ص) په ورتګ سره د دوی په ژوند کې ښه والی راغی او له همدې امله نوموړي ماشوم ته ددې کورنۍ د غړو له خوا

نیکه عبدالمطلب هم له لاسه ورکړ. له دې وروسته له خپل تره ابو طالب سره اوسېده.

محمد(ص) لکه د یوه عادي وګړي په شان له خپل تره سره د زیار او کوښښ له لارې د خپل ژوند اړتیاوې

www.rafed.net

اولین فابریکه لبنیات در بغلان افتتاح شد

با آغاز تولید اولین فابریکه لبنیات در ولایت بغلان، زمین بازاریابی خوبی برای مالداران ایجاد گردید.

این فابریک خصوصی،به مصرف (۲۲۰) هزار دالر امریکایی کمک کشور هالند در مساحت دوجریب زمین، از سوی کمیت هالند برای افغانستان احداث وبه تاریخ ۸ حمل رسماً افتتاح شد دراین فابریکه لبنیات از قبیل،ماست، پنیر،قیماق وچکه تولید و در قوطی های مخصوص به بازار عرضه میشود. داکتر برام سکودر Dr: Bram Schreuder مسؤول فابریکه ورئیس کمیت هالند برای افغانستان در ولایت بغلان گفت که فابریکه در حال حاضر، ظرفیت تبدیل نمودن پنجصد تانُه صد لیتر شیر رابه لبنیات مانند پنیر، چکه و ماست دارد ولی در قدم بعدی، ظرفیت آن به بیش از دو هزار لیتر شیر خواهد رسید.

او افزودکه تاکنون صدها مالدار برای فروش شیر مواشی شان به فابریکه که شصت کارگر به شمول ده زن به کار گماشته شده وبا ماشین های مدرن مجهز است،ثبت نام کرده اند.

داکتر برام علاوه کرد که محصولات فابریکه نازلتر از نرخ بازار عرضه میشود ونخست به کابل وبعداً به سایر ولایات ودر نهانهایت به خارج صادر خواهد شد .

گفت نامبرده،فابریکه سال قبل،توسط خودش در بغلان ایجاد شد،اما به اثر جنگها تخریب شد و بعد از استقرار عساکر تیم بازسازی ولایتی هالند در بغلان، بار دیگر زمینه مساعد شدکه فابریکه را احیاء نمایند. همان بود که سنگ تهداب آنرا در ماه جوزای سال گذشته گذاشتند و اینک رسماً به تولید آغاز نموده است خانم یوونی ستیسن Yvonne Stassen معاون سفیرهالند درافغانستان درافتتاح فابریکه گفت که اقتصاد مردم افغانستان به دوچیز(صنعت و زراعت) بستگی دارد و آنها میخواهند مالداری را از طریق این فابریکه رشد بدهندمحمد علم اسحق زی والی بغلان نیز، فابریکه رابرای مالداران مهم خوانده، اظهار داشت که عایدی راکه مالداران میتوانند با فروش شیر از فابریکه بدست آورند، باعث رشد اقتصاد شان میشود و از طرف دیگر، از محصولات خارجی جلوگیری میشود.

صمد علی یکتن از مالداران ولایت بغلان گفت که او راس گاو دارد، اما شیر آنها در گذشته بازار خوب نداشت وبعضی اوقات خراب میشد.

این مالدار افزود که آنها قبلاً مواشی رابخاطری که کلان شود وآنرا بفروشند، پرورش میدادند،اماحالا میتوانند مواشی زیاد تری نگهداری نمایند وشیر آنرادر فابریکه به فروش برسانند.

این درحالیست که یک فابریکه بزرگ لبنیات قزاقستانی درولایت کندز،عنقریب نخستین تولیدات لبنیات وطنی را دربازارهای کشور عرضه خواهد کرد.

عبدالعزیز نیکزاد رئیس زراعت کندز میگوید که این فابریکه درساحه جریب زمین به مصرف بیش از یک میلیون و دوصدهزاردالر امریکایی، توسط کمپنی لبنیات آلتای قزاقستان ،تحت اعمار است که بازار خوبی برای مالداران فراهم خواهد کرد

حمایت از خبرنگاران، مبنی بر افزایش دشواریها فراراه کار روزنامه نگاری در افغانستان را برانگیخته است، در حلقات و محافل داخلی نیز بازتاب های حساسیت برانگیز داشت.

گردن نهادن دولت به تبادلهٔ اسیران طالب با خبرنگار ایتالوی، بیانگر آنست که دیگر طالبان در پایگاههای که در داخل کشور برای خود ایجاد کرده اند، در موقعیتی نیستند که بتوان از طریق فشار و اعمال زور آنها را به عقب نشینی از خواستهای شان ودار ساخت، همچنان این رویداد ضعف و ناتوانی نیروهای دولتی و ناتو را در رویارویی با طالبان به نمایش گذاشت.

بدنبال این رویداد یقیناً طالبان تشویق خواهند شد تا پروسهٔ گروگانگیری را گسترش دهند و برای به اسارت گرفتن چهره ها و مقامات مختلف بصورت گسترده برنامه ریزی کنند و درین میان خبرنگاران، بویژه خبرنگاران داخلی آسیب پذیر تر از همه خواهند بود.

از سوی دیگر عدم توجه دلسوزانهٔ مقامات دولتی نسبت به سرنوشت یک خبرنگار مستقل افغان، ادعاهای دهن پر کن این مقامات را مبنی بر حمایت از آزادی بیان و معنویت کار عرضهٔ روزنامه نگاری به شدت زیر سوال برده است.

به نظر میرسد که مقامات مسوول در برابر این پرسش که هنگام گفتگو ومعامله در مورد رهایی خبرنگار ایتالوی چرا به رهایی اجمل نقشبندی توجه نکرده اند، پاسخ روشن و قانع کننده ندارند.

باید با تاکید خاطرنشان ساخت که هرگونه فروگذاشت در زمینه آزاد سازی خبرنگار اسیر افغان، شک و تردید ها را در مورد تعهدات مقامات دولتی در حلقات مختلف داخلی و خارجی برخواهد انگیخت و چهرهٔ حاکمیت کنونی را مکدر خواهد ساخت.

حمایت از آزادی بیان مستلزم تلاش در راستای تامین فضای مصئون کار برای خبرنگاران است وبدون تحقق این اصل، اعتماد مردم نسبت به دولت کمرنگ تر خواهد شد.

پە دي ګڼه کې:

مشرف در استانهٔ خروج

ص ۲

قانون ماتوونکي یا د قانون تر پښو لاندې کوونکي

۳ مخ

بوی خاک های بار خورده

ص ۴

راځئ خپل برخلیك په خپله وټاکو

۶ مخ

د نوروز ورځ

نوروز د نوي کال د رابرېدلو ورځ ده او افغانستان بیا داسې هېواد دی چې زیاتې سیمې یې د نوروز له راتللو سره له واورو څخه لوڅېږي، په دښتو او رغونو کې یې شنیلي او ګلونه راټوکېږي، شېدلې بارانونه راورېږي او له دې سره هېواد سمسورېږي او نوی ژوند پیلېږي.

دا بهیر له زرګونو کلونو راهیسې را روان دی، هر کال پسرلی راځي، ګلونه او شنیلي له ځانه سره لري او د خلکو خوښي او مېلې.

پاتې ۷ مخ

مشرف در آستانهٔ خروج

منتشر شده در واشنگتن پوست ۲۴ مارچ ۲۰۰۷

برگردان: داکتر زی

نوشتهٔ احمد رشید

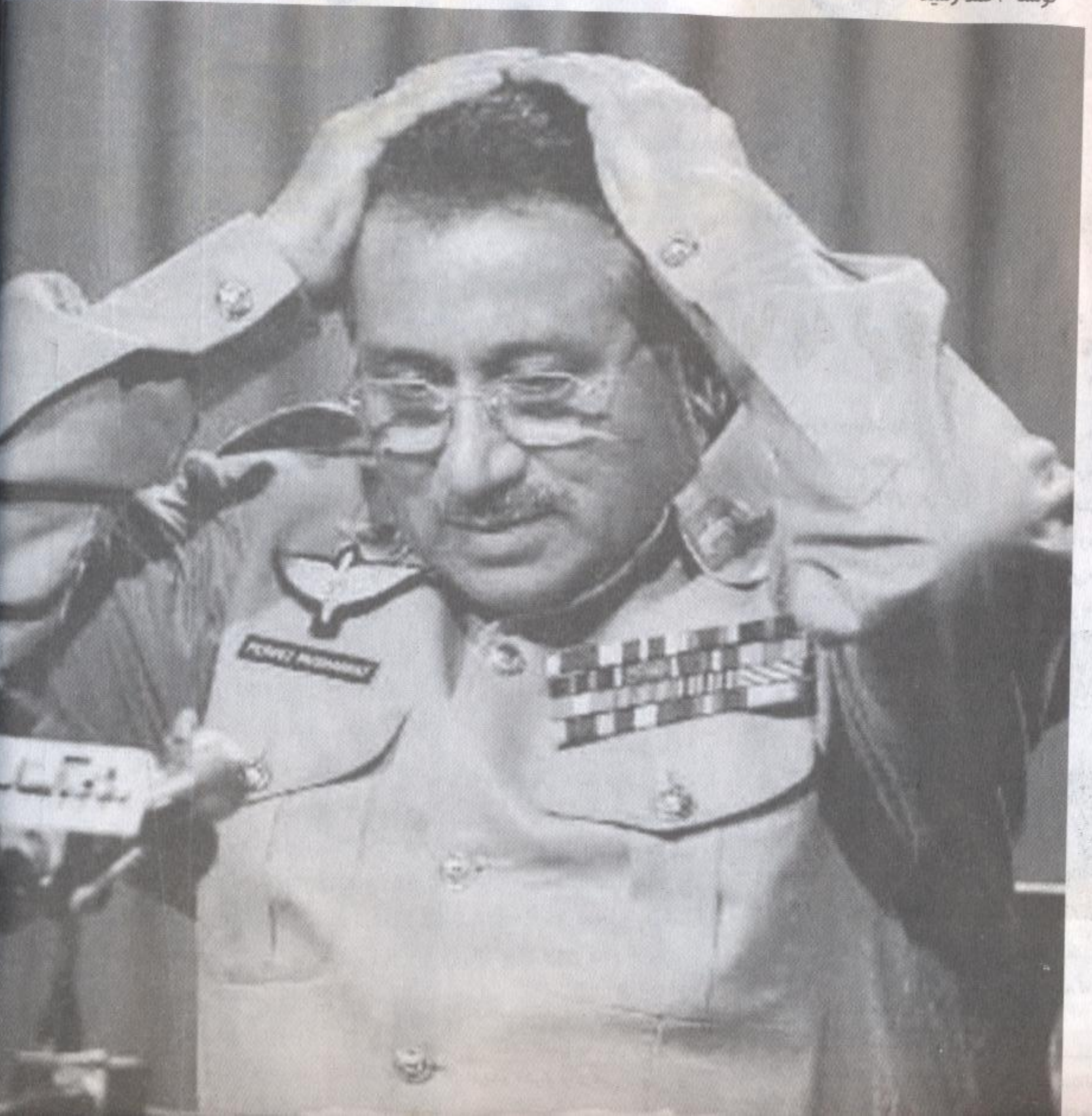

در بحـــران فزایندهء اخیر پاکستان، صرفنظر ازینکه بـر سـر پرویز مشـرف چه بیاید - اعم ازینکه وی بلحـاظ سیاسی زنده بـمـاند و یا نی - آنچه که واضح اسـت، وی دیگر بـه دورهء انتقـال قـدرت خویش پای نهاده اسـت. مشـرف نمی تواند بـر روند طالبنانیزاسیون (طالبـانی شدن) پاکستان مهار بــزند یا کشـــورش را در جادهء دیموکراسی به پیش ببرد.

از ۹ مارچ بـه اینطرف، یعنی از زمانیکه مشـــرف رئیس محکمهء عالی پاکســتان، چودری افتخار محــمد، را بــرطرف کرد، اعتراضات عمومی و نیز سرکوبی خشونتبـار جامعهء حقوقدانان و مطبوعات توسط پلیس و استخبــارات پاکســتان روز بــروز اوج بیشتری گرفته است.

بحـث های پیچیدهء قـانونی در اطراف بـرطرفی چودری افتخار از ریاسـت دادگاه عالی پاکستان بدور یک حقیقت بسیار ساده دور می زند: در سالی که مشـرف می خواهد دورهء ریاســـت جمهوری اش را در یک انتخابات -مسلماً ساختگی- پنج سـال دیگر تمدید نموده و درعین حـال فرماندهی کل

رویدادهای مهم داخلی

یک مسـؤول امنیت ملی از حـمله انتحـاری در شهر کابل جان به سلامت برد، اما در این واقـعه حدود ۲۰ تن کشته و مجروح گردیدند.

این حمله، ۸ حمل حوالی ساعت ۸ صبح در منطقه جوی شیر مسیر سرک آسمایی مربـوطه حوزه اول در مقابل مسجد نبوی صورت گرفت هدف حمله حاجی کمال الدین شرفزاده رئیس اداره یازده هم امنیت ملی بود که تنها جراحـات سطحی برداشت.

در این حمله، شیشه های موتر نوع پیک اپ وی شکسته که همین شیشـه های شکسـته، بـاعث جراحت وی شده است.

اما یک مسؤول پولیس در منطقه که نخواسـت اسمش گرفته شـود بـه آژانس خبـری پژواک گفت که بـه شـمول حـمله کننده ۶ تن در این حـمله کشته و ۱۲ تن دیگر مجروح شـده اند. جنرال علیشـــاه پکتیاوال رئیس مبـــارزه علیه جرایم جنایی قـوماندانی امنیه کابـل میگوید که سه تن به شمول حمله کننده در این واقعه کشته و پنج تن دیگر مجروح شده است.

****

غرض جلب حـمایت شـورای ملی بــه منظور رهایی ژورنالست ربـوده شـده افغان، نهاد های ژورنالسـتیکی خیمه یی را در مقابــل تعمیر این شورا بر افراشتند. اجمل نقشبندی ژورنالست افغان، حـدود سـه هفته قبــل درهلمند توسـط طالبـان اختطاف شـده و تاهنوز در گروگان آنها قـرار دارند. خیمه یاد شـده که بتاریخ هشـتم حمل بر افراشته شد، شعار های چون (اسـارت خبرنگاران اسارت اندیشه وبیان اسـت، وزارت فرهنگ وجوانان بــاید نقــش خود را در رهایی اجمل نقشبندی ایفا نماید و ... نیز باخود دارد.

احـــمد ضیا بــــومیا معاون کمیته دفاع از ژورنالستان در مورد گفت: ((عدم توجه دولت درقســمت رهایی خبــرنگار افغان، کمیته های ژورنالستان را به این اقدام وادارساخت.

درمورد نمیخواهند که با طالبان درتماس شوند گفت : ((ما منتظر جواب دولت و پارلمان هستیم وتابه حال پارلمان کدام عکس العملی نشان نداده)). وی افزود: ((اگر آنها برای ماکدام جوابی ندهند، ممکن ما بدون درنظر داشت اصول وضع شده دولت، منحیث افغانها با طالبان رویا روی صحبت کنیم)). درحالیکه بیشتراز دوساعت نماینده گان رسانه ها دراین خیمه به سرمیبردند، اما به جز چند تن از وکلا که آنها هم نماینده های رسانه ها ویا قبلا خبر نگار بودند، وکلای دیگر کدام توجه ننمودند . بومیا درمورد گفت ((اگر شورای ملی در مورد کدام عکس العملی نشان نداد ما مجبور هستیم که با پارلمان بایکات نموده واخبار شان را منبعد نشر نه نمائیم)). قدریه یزدان پرست یک تن از وکلای کابل وعده کرد که این موضوع را شامل اجندای ولسی جرگه خواهند ساخت. میراحمد جوینده وکیل دیگری نیز از بی توجه ای ولسی جرگه انتقاد کرد . به گفت موصوف ، وی دو بار در مورد یاداشتی را به رئیس ولسی جرگه (یونس قانونی) روان کرد اما متاسفانه با بی تفاوتی، این موضوع شامل آجندا نشد . اجمل با دنیل ژورنالست ایتالوی یکجا اختطاف شده بود اما وی در مقابل رهایی پنج طالب برجسته از طریق دولت افغانستان ، از چنگال رباینده گان نجات یافت . شماری از وکلا، این کار دولت را نیز مورد انتقاد قرار دادند . احمد بهزاد یکی از وکلا گفت :((مجهول ماندن سرنوشت اجمل نقشبندی نشان دادکه جان شهروند افغانستان ،ارزش ندارد وطالبان هم باید درک کنند که با گروگان گرفتن هیچ یک از افغانها به مقصد واهداف خود نخواهند رسید)). نماینده گان رسانه هاکه در خیمه یاد شده به شکل تحصن گرد هم آمده بودند، اعلامی رانیز صادر نمودند . در این اعلامیه آمده است : ((در صورتیکه اجمل به خانواده اش برنگردد دولت افغانستان باخت واشتباه بزرگ سیاسی را متقبل شده است))

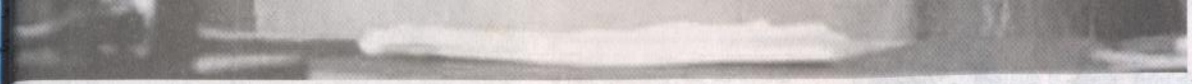

ارتش پاکستان را نیز همچنان در دستان خویش نگهدارد، چودری نتوانست اعتماد کافی مشرف را برای فراهم کردن مقدمات راضی کننده، قانونی برای این برنامهء وی جلب نماید.

اشتیاق مشرف برای تعویض چودری با یک قاضی سازشکار پس لگد بدی به موقعیت خود مشرف زد. ده روز پس از شروع اعتراضات، وکیلان و حقوقدانان در سرتاسر پاکستان به مقامات عالیرتبهء قضایی کشور واضح ساختند که آنها بیشتر ازین نمی توانند تحمل کنند که چوکات های قانونی برای دوام حاکمیت نظامیان فراهم شود و یا اینکه مشرف بازهم بعنوان رئیس جمهور پاکستان ابقاء گردد. تا بحال اقلاً هفت قاضی و یک معاون لوی سارنوال (دادستان کُل) استعفا داده اند.

در سرتاسر کشور، چه در دادگاه ها ، چه در مطبوعات و رسانه ها و چه در میان احزاب مخالف و سایر بخش های سازمانیافتهء جامعهء مدنی پاکستان، این احساس رو به تزاید شکل گرفته است که مشرف باید هرچه زودتر صحنه را ترک گوید. هشت سال بعد از حاکمیت نظامی به نظر می رسد مردم دیگر از نظامیان خسته شده اند.

علاوه بر این مشرف در حال از دست دادن کنترول سه عنصر کلیدی است که حاکمیت اش را تداوم بخشیده بودند؛ ولی حالا یا از وی فاصله گرفته اند ویا اینکه علیه وی وارد اقدام گردیده اند:

است که تا کنون بعنوان بازوی مُلکی در حاکمیت نظامیان عمل میکرد اما اکنون که در آستانهء انتخابات قرار گرفته است؛ بخوبی میداند پاس دادن به مشرف نامحبوب، رأی دهندگان را از صندوق های رای مسلم لیگ فراری خواهد داد. رهبران حزبی و وزیران کابینهء وابسته به مسلم لیگ هم اکنون خود را از مشرف دور ساخته اند.

عنصر دومی، سه دستگاه استخباراتی پاکستان یعنی استخبارات نظامی، آی اس آی و بیروی استخبارات هستند که دوتای اولی نظامی و سومی یک دستگاه استخبارات غیر نظامی می باشد اما رئیس آن یک افسر نظامی است. این سه دستگاه استخباراتی بر سر کنترول سیاست خارجی ، روند جاری سیاسی و نظارت بر رسانه های پاکستان با پرزدنت مشرف در یک رقابت و تقابل قرار دارند. عجیب است آی اس آی که قویترین دستگاه استخباراتی پاکستان می باشد، موقف معتدل و میانه ای داشته و مشرف را تشویق می نماید تا فضای سیاسی پاکستان را بر روی احزاب سیاسی مخالف باز نماید. دو دستگاه استخباراتی دیگر خط مشی تندروانه را در پیش گرفته به مشرف فشار می آورند که حتی تدابیر سختگیرانه تری را علیه مخالفان در پیش بگیرد.

سومین باخت مشرف حملهء حامیان بین المللی وی است که از ۱۱ سپتمبر ۲۰۰۱ تا

وی سخت ناراضی شده اند. کانگرس و رسانه های امریکا و مخصوصاً اعضای حزب جمهوریخواه از سیاستبازی های دوپهلوی مشرف مبنی بر سختگیری باالقاعده در حین حمایت از طالبان؛ سخت خشمگین و ناراضی هستند. این دو دوزه بازیهای مشرف عرصه را برای دوام حمایت های بی قید و شرط جورج بوش از وی تنگ کرده است.

پیام لطف و قهر دیک چینی حین سفر ماه قبل اش با مشرف در اسلام آباد دقیقاً این بود که فقط در صورتی ادارهء بوش می تواند از مشرف حمایت کند که وی با جدیت بدنبال طالبان رفته و آنها را سرکوب نماید.

هر گونه قطع کمک های غرب برای ارتش پاکستان مرگبار خواهد بود زیرا هم اکنون سالیانه کمک های نظامی به ارزش ۳۰۰ میلیون دالر را از امریکا دریافت می نماید. مشرف تاکنون توانسته است که تعادل را در میان افسران مخالف و موافق امریکا درارتش پاکستان برقرار نگه دارد؛ اما اگر هر دو جناح افسران احساس کنند که مشرف دیگر نمی تواند خدمات و تجهیزات لازم را به ارتش تهیه نماید و در باثبات سازی کشور نیز نارسایی میکند، در آنصورت حمایت هر دو گروه افسران از مشرف متزلزل خواهد گردید.

مشرف در حال حاضر ضعیف تر از آنست که بتواند رقیبان درونی اش را تحت

را در داخل و خارج اعاده کند و یا آجندای مبنی بر باقی ماندن در قدرت در پنج س آینده را به پیش ببرد.

بهترین گزینه برای مشرف این است وعده اش در هنگام گرفتن قدرت در س ۱۹۹۹ برای برگرداندن کشور به د دموکراسی را جامهء عمل بپوشاند. درین را وی باید اعلام نماید که کاندید ریاس جمهوری نخواهد بود، انتخابات آزاد و صادق را برگزار نماید و اجازه دهد سیاستمدار تبعیدی از خارج دوباره به پاکستان رجع نمایند. مشرف باید تمامی حقوق سیاس شهروندان پاکستان را اعاده نماید آبرومندانه از قدرت کنار رفته و میرا سیاسی قابل توجهی از خود برجا بگذارد.

به نفع امریکا است که از استراتی خروج مشرف از قدرت حمایت نماید. دست نظامی پاکستان دیگر نمی تواند جلو رش تصاعدی تندروی اسلامی را صرفاً از طر اقدامات نظامی بگیرد. آنچه که پاکستان امر نیاز دارد یک تفاهم و همگرایی سیاسی سطح کلان ملی و یک دولت منتخب محبو می باشد تا بتواند زیاده خواهی های سیاسی ها را با رجعت به سیاست روزمرهء پارلما مهار نماید. ارتش پاکستان درین مدت خلای سیاسی را ایجاد کرده است که تا کنو توسط تندروان پر شده است. پاکستان نیاز برگشت به دولت منتخب و جامعهء مدنی فع می باشد

قانون ټاکونکي یا د قانون تر پښو لاندې کوونکي

د خبري رسنیو له لارې د وري د میاشتې په شپږمه یو خبري ګزارش خپور شــو، چې د هغه په لړ کې درې تنو د ترافیک پولیس چې له لوی څارنوال سره یو ځای لیدل کېدل ادعا وکړه چې دوی د کابل د ولایتي شورا د رئیس مولوی حبیب الله له خوا ډبول شوي دي.

دې کسانو ویلې چې دوی د کابل ښار په یوه سیمه کې د رسمي دندې پر وخت د ترافیکو د تنظیم پر مهال له داسې غیر قانوني چلند سره مخ شول.

دوی ویل د مولوی حبیب الله موټر چې دی خپله په کې هم موجود و، غوښتل د سړک د چپ لاس څخه پر نورو موټرو مخکې شي، خو د نوموړي دا عمل د دې لامل شو څو د سړک بله خوا هم د موټرو د ګڼې ګوڼې له کبله وتړل شي.

ډبول شوي ترافیک پولیس وايي چې دوی غوښتل د مولوی حبیب الله موټر بــېرته د مــــړک خپل لاس ته راوبــولي او لار د ترافیکو پر مخ پرانیزي. د ترافیکو د وینا پر بنسټ د دوی دا کړنه مولوی حبیب الله ته د خان سپکاوی ښکاره شو او د وینا پر بنسټ د دوی دا کړنه مولوی حبیب الله ته د خان سپکاوی ښکاره شو او درې تنه ترافیک دده په شمول د څو تنو له خوا په لاس، لغتو او لرګیو سره و ډبول شول.

شاید د قضیې دواړه خواوې د موضوع په اړه خپل ــ خپل لاملونه په ګوته کړي او ځانونو ته بـــــرائت ورکړي. خو هر هغه څه چې په دې تړاو حقیقـــت لري، هغه دا دي چې مولوی حبیب الله ته هېڅ قانون دا اجازه نه ورکوي چې د رســـمي دندې پر مهال دې د ترافیکو پولیســـان ووهي او یا دې د هغوی د ډبـــولو امر صادر کړي.

کې څارنوالۍ او محکمې ته عارض شوی وای.

که چېرې مولوي حبیب الله داسې فکر کړی وي چې ګوندې د یوه وکیل په توګه د ټولنې د نورو وګړو په پرتله برترې لري، خو دا خبـــره هم د قـــرانکریم په سپېڅلي کتاب او هم په اساسي قـــانون کې په ډاګه ده، چې د قـــانون پر وړاندې د ټولنې ټول وګړي برابــــــر مسوولیتونه لري او په برابره توګه د قـــانون تر پوښتنې لاندې راځي.

د الله (ج) په ټولو کتابونو کې هم داسې څه نشته چې د هغې له مخې دې د یوه جرم یا خیانت په وړاندې د ټولنې وګړي په بیلابیل ډول مسوولیت ولري.

یا په بــله وینا که یو څوک په لوړه دولتي څوکۍ کې ځای نیسي که هغه یو څوک په ناحقه ووژني نو له قانوني تعقیب څخـــه مـــعـــاف دی او که په ټولنه کې هماغه جرم د ټولنې یو بېوزلې وګړي وکړي هغه باید په جزا ورسول شي.

که د مولوي دغه کړنه په هره تله کې واچول شي له تکبر او قـــانون ماتونې پرته بــله هېڅ ډول توجیه نه لري.

له قانون نه سرغړونه او قـــانون ماتونه او د ټولنیز عدالت نه شتون، زموږ د ټولنې یو له مهمو ستونزو څخه ګڼل کېږي او دا هغه څه دي چې زموږ په هېواد کې له نا امنۍ سره نېغ په نېغه تړاو لري.

دا د انساني ټولنې له ځانګړتیا و څه دي، چې یوه ټولنه تل د ټولنیز عدالـــت په چورلیـــز جـــوړېږي او د عدالت په تلو سره، له منځه ځي.

اوس چې زموږ په هېواد کې جګړې او نا امنـــی د

چې د کورنیو جګړو پر دوام په تېرو پنځو کلونو کې په پرله پسې ډول د یو شـــمېر زور مندانو له خوا تر ســــره کېږي. پر اوسني دولت چې تر ټولو زیاته نیوکه کېږي او د ولس سربېره د نړیوالو باور یې هم په دې هکله تر لاسه کړی نه دی، هغه د قانون نه ټینګښت او د جنایتکارانو نه تعقیبول او نه محاکمه کول دي.

د تمې پر خلاف اوسني دولت ونه کړای شــول د لویې جرګې پرېکړې او اساسي قانون د ولس او نړیوالو د قناعت تر کچې، پلې کړي، چې دا پخپله د دولت بې کفایتي ښیي. دولت تر دې پخوا هم له داسې ســـتونزو ســــره مخ و او په دې بـــــرخه کې یې غوڅ اجرات نه درلودل. د بـــېلګې په ډول د هوايي چلندپخوانی وزیر داکتر عبدالرحمن وژنه، د کابل پوهنتون د محـــصلینو وژنه، د حاجی عبدالقدیر وژنه، د جلال ابـــاد تورخم پر لار د خلکو قـــتل عام او په لســـګونه نورې پېښې هغه جنایتونه دي چې تعقـــیب شـــوي نه دي او د عاملینو په محاکمه کولو کې دولت پاتې راغلی دی.

له یو شمېر خبرتیاوو سره سره چې، د ځینو نړیوالو ټولنو او سیاستپوهانو له خوا افغان دولت ته ورکړ شوي که چېرې نوموړي دولت د چارو په سمبالښت کې سمه رســـېدنه ونه کړي، نو کېدای شـــــي هېواد د یو نیمه ښکېلاک دولت په توګه د پردیو لاسته کېوزي، بیا هم د دولت چارواکي له قانون سره لوبې کوي. دا مهال چې له قانون سره لوبې کول، د ازادۍ د بـــایللو په مانا دی، څرګنده نه ده چې دولت ولې یو شـــمېر کســـانو ته دا اجازه ورکوي چې له قانون سره لوبې وکړي. د ولس د

کولو سره غواړي، دولت بې ثباته کړي او هغه کمزوری وساتي. داسې کسان په پلا نیزه او سازماني شوي شکل اعمال تر سره کوي، تل ستونزې راولاړوي او دولت د ستونزو ترمنځ ایسار او مصروفه ساتي.

د دولت د ناکامیو عناصر پخپله په دولــت کـــې راټول شوي او سازماني شوی عمل کوي، دا له لومړي ســـر څخه تېروته وه چې نړیوالې ټولنې د طالبـــانو له پرځولو وروســـــته واک هغه چاته وسپاره چې یو وار ازمایل شـــوي او له دې کار څخه ناکامه راوتي وو. دا مهال دې کسانو د دولت پر اداره خپل کســـان وتپل او منګولې یې ترننه د دولت پر څوکیو ښخې کړې دي.

بــــــله تېروتنه دا وه چې جګړه ماران او جنګي جنایتکاران د امتیاز او درغلیو له لارې شـــوراګانو او پارلمان ته ورســـول شـــول او اوس یې په دولت کې د لستونې د مارانو په څېر ځای نیولی او هرکله چې وخت ورته په لاس ورشي خپل ګوزار کوي.

په دولت کې د لستونې د مارانو په توګه د جنګي جنایتکارانو او جګړه مارانو ځای پر ځای کـــېدل، نــــه یوازې دا چې د دولت مـــستې یې ولړزولې ، بـــلکې له دولت مــــره د ولس واټن یې هم رامنځته کړ. دولت په حقیقـــــــت کې دا مهال پر یوه دوه لارې ولاړ دی او مجبوره دی له دې دوو لارو څخه یوازې یوه لار غوره کړي، چې یوه یې د قانون د ټینګښت او بله یې د قانون د ماتولو او له جګړه مارانو سره د دوســـتۍ او مدارا لاره بلل کېږي.

خو دولت خپل ژوند یوازې له ولس ســــــره په دوستۍ او ملاتړ کې ډاډمنولی شي.

هفته نامهٔ سیرت

شماره جدید سینما با سی دی

به زودی منتشر میشود

د تېرې اونۍ مهمې نړيوالې پېښې

ایران په خلیج کې ۱۵ برتانوي ماڼوان نیولي

بـــریتانیا د خپلو اسیرشـــویو ماڼوګانو د روغتیا په اړه اندېښنه ښودلې او هغیو ته یې د روغتیایي مرســـــتو د رسولو غوښتنه کړې ده .

د برتانیې او ایران تر منځ په خلیج کې د ۱۵ برتانوي ماڼوګانو د نیونې پر سر شخړه له څوورځوراهیســـې روانه ده او تر اوسه یې د حل لپاره هېڅ څرک نه لیدل کېږي.

برتانیا وايي دغو سمندري پوځیانو او ماڼوګانو عادي ګزمه کوله او د ســـوداګرۍ یوه کېښتۍ یې د عراق په اوبو کې څارله. خو ایران بـــیاوايي چې، بـــرتانوي ماڼوګان په ناقانونه توګه ایراني اوبو ته ننوتي وو او د کب په دویمه د فارس خلیج په اوبــــو کې د ایران د انقلاب د ســــاتونکو د ځانګړو ځواکونو لخوا ونیول شول.

په لندن کې ایرانی سفیر د بهرنیو چارو د وزارت لخوا د سپیناوي لپاره غوښتل شوی و، خو له هغه وروســـته هم ایراني حـــکومت په تهران کې بــېرته همدا دریځ څرګند کړ.

هغه څه چې د شمالي خلیج په اوبو کې پېښ شـــول په څو ســـاعتونو کې په یوه لویه ډپلوماتیکي شـــخړې واوښتل .

د بهرنیو چارو وزیر مارګریټ بیکېټ وايي بـــرتانوي حــــکومت ایران ته ښه په ډاګه ویلې چې د ماڼوګانو د روغتیا په هکله اندېښمن دي او هیلــــه کــــوي چې ماڼوګان او کېښتۍ په خوندې او سملامســــــي توګه راخوشې کړي .

****

یو شمېر څېرونکي د پاکستان په شمالي وزیرستان کې د ځايي طالبانو او ازبک جنګیالیو ترمنځ رواني نښتې دافغانستان او پاکستان دواړو هېوادونو په ګټه بولي .

له تېرو لسو ورځو راهیسې د شـــمالي وزیرســـتان په اعظم ورسک، وانه او کالوشـــا ســـیمو کې د ځايي طالبانو او دازبک ملېشو ترمنځ نښتې پیل شـــوې دي چې اوس هم یو بل ته په مورچو کې ناست دي

د ځايي اوسېدونکیو او چارواکیو په وینا، تر اوسه په دې نښتو کې ۱۰۰ تنه ازبـــک جنګیالي او ۵۰ تنه ځايي اوسېدونکي وژل شوي اوله دواړو لوریو څخه له سلو زیات کســـان ټپیان شوي هم دي

دغه نښتې د ځايي طالبـــانو د مشـــرانو مولوي نذیر، حاجي عمر ، بیت الله محسود د پلویانو او دازبـــک جنګیالیو طاهر یلداش او جمعه نمنګاني دجنګیالـــو ترمنځ روانې دي.

خپل لاملونه په ګوته کړي او خانونو ته ب‍ـــرائت
ور کړي. خو هر هغه څه چې په دې تړاو حقیقـــت لري،
هغه دا دي چې مولوی حبیب الله ته هیڅ قانون دا اجازه
نه ور کوي چې د رســـمي دندې پر مهال دې د ترافیکو
پولیـــــان ووهي او یا دې د هغوی د ډبــولو امر صادر
کړي. که چیرې دغو پولیسانو د ده پر وړاندې له قانونه
تیرې هم کړي وي او یا یې ګســـتاخي کړې وي د یوه
وکیل په توګه مولوي باید په ده پوه شـــوی وای چې د
داسې ستونزو د حل له پاره یوه جلا مرجع یانې څارنوالي
او محکمه وجود لري او نوموړی بـــاید په دې صورت

امنی سره نېغ په نېغه تړاو لري.

دا د انساني ټولنې له خانګړتیا و څه دي، چې یوه
ټولنه تل د ټولیز عدالـــت په چورلیـــز جـــوړېږي او د
عدالت په تلو سره، له منځه ځي.

اوس چې زموږ په هېواد کې جګړې او نا امنـــی د
تېرو دېرش کلنو بـــې عدالتیو دوام او زېږنده ده، نو په
داسې شـــرایطو کې د قـــانون تر پښو لاندې کول او د
بېعدالتیو پراختیا، ننی نسبي مســولي او خوان دولت ته
څومره ستر ګواښ جوړېدای شي.

د قانون تر پښو لاندې کول یوه لویه ستونزه ده.

... دولت په توګه د پردیو لاسته ... یا هم د
دولت چارواکي له قانون سره لوبې کوي. دا مهال چې
له قانون سره لوبې کول، د ازادۍ د بـــایللو په مانا دی،
څرګنده نه ده چې دولت ولې یو شـــمېر کســـانو ته دا
اجازه ورکوي چې له قانون سره لوبې وکړي. د ولس د
وینو او سربښندلو امانت (ازادي) د دوی د تکبر او غرور
قرباني شي.

خینې پخواني جګړه ماران او جنګي جنایتکـــاران
خپله بقا په کډوډیو او له قانون نه په تېښته کې ویني، له
همدې امله ده چې له قانون ماتولو او کډوډیو رامنځته

مجبوره دی ... کړي، چې یوه یې د قانون د ټینګښت او بله یې د قانون د
ماتولو او له جګړه مارانو سره د دوســـتۍ او مدارا لاره
بلل کېږي.

خو دولت خپل ژوند یوازې له ولس مــــــــــره په
دوستۍ او ملاتړ کې ډاډمنولی شي.

چې هماغه د قـــــانون د ټینګښت او د معافیت د
فرهنګ پای او محکمې ته د مجرمانو او جنایت کارانو
راکاړل او د ټولنیز عدالت ټینګول دي.

زمریال

په کابل کې پښتو ښوونځي پیلیږي

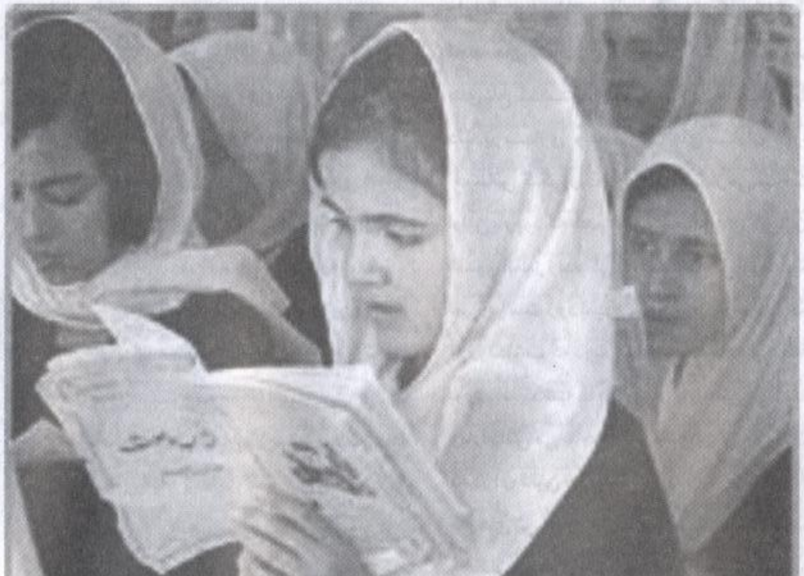

د پوهنې وزارت پرېکړه کړې ده چې په هېواد کـــې د
نوي ښوونیز کال له پیل سره د کابل ولایت په ښوونځیو
کې داسې ټولګي پیل کړي چې ټول مضمونونه به په پښتو
ژبه لولي.

د پوهنې وزارت چارواکي وایي چې اوس مهال بـــه
۲۰۰۰۰ پښتو ژبې زده کونکي په مورنۍ ژبې د تدریس
له پروګرامه ګټه پورته کړي.

د کابل مېشتو پښتنو ځینو اســـتازو د پښتو ښوونځیو د
پیل کولو په موخه له څو تېرو کلونو راهیسې هلې ځلې
کولې. اوس پرېکړه شوې ده چې بشپړ ښوونځي نه خو
په ځینو ښوونځیو کې به پښتو ټولګي جوړ شي.

د افغانستان د پوهنې وزارت چارواکي وایي چې په کابل
ښار کې ګڼ پښتانه اوسېږي چې ماشـــومان یې بـــاید د
اساســـي قـــانون له مخې په خپله مورنۍ ژبـــه زده کړه
وکړي.

د یاد شوي وزارت سلاکار صدیق ویرا وایي چې د پښتو
ښوونځیو د پیل کېدو په اړه یې لومړی له ملي شـــورا،
عامو وګړو، مدیرانو او ښوونیزو کارپوهانو سره خبرې
وکړې او دې پایلې ته رسېدلي چې په اوس مهال کې باید
د کابل په هغو ښوونځیو کې په پښتو ژبـــه د ښوونې او
روزنې لړۍ پیل کړي چې د پښتنو زده کونکو شـــمېره
پکې لوړه ده.

ښاغلي ویرا وویل چې سږ کال به شاوخوا شـــل زره زده
کونکي له دغې نوې لړۍ څخه ګټه پورته کړي.

د اساسي قانون د ۴۳مې مادې له مخې دولت مکلف
دی چې په ټول هېواد کې د متوازن معارف د عامولو او
د منځنیو اجباري زده کړو د تامین لپاره اغېزمن پروګرام
وضعه او تطبیق کړي او د مورنیو ژبو د تدریس لپاره په
هغو سیمو کې چې پرې خبرې کیږي لاره هواره کړي.

د کابل مېشتو پښتنو خوانانو او روښاندو جرګه ګۍ چې
د هېنداري کلتوري ټولنې په اډانه کې یې له څو کلونو
راهیسې په مورنۍ ژبه د زده کړې د حـــق غوښتنه کوله

وایي چې په کابل کې ګڼ پښتون مېشته سیمې شـــتون
لري.

د کابل ګڼ ښار پښتو ژبي زده کونکي د پوهنې وزارت
دغې پریکړې ته هرکلی وایي او اســـتدلال کوي چې د
پښتو ټولیو له پیل سره بـــه دوی په دې وتوانیږي چې په
سمه توګه خپلې زده کړې پر مخ بـــوزي، دا مهال بـــه د
همداسې زده کونکو څخه د څو تنو څرګندونو ته غوږ
شو

دا چې په کابـــل کې پښتو ټولي پیل کیږي نو دې ته هم
اړتیا لیدل کیږي چې ددغو زده کونکو لپاره ښوونکي
هم په پام کې ونیول شي، ځکه چې په کابـــل کې ډېرو
مېشـــتو پښتنو ښوونکو هم تر دې مهاله په دري ژبـــه
تدریس کړی دی او ښایي چې د پښتـــو مضمونونـــو د
ښوولو په برخه کې مــــــــتونزې ولري. خو د پوهنې
وزارت وایي چې دا ســـتونزه یې هم نه ده هېره کړې د
یاد شوي وزارت ســـلاکار صدیق ویرا وایي چې ددې
موخې د پوره کولو لپاره بـــــه نوي ښوونکي په دندو
وګماري.

د پوهنې وزارت وایي چې په اوس مهـــال کـــې یـــې د
خانګړو پښتو ټولګیو د جوړولو پرېکړه کړې ده خود
اوږده مهال لپاره په پام کې لري چې د هېواد په ټولـــو
ولایتونو کې په دواړو رسمي ژبو یانې دري او پښتو زده
کړې پیل کړي.

او هغه په دې توګه چې ابتدایي زده کړې به د ماشومانو
په مورنۍ ژبه وي وروسته به ورسره ځینې مضمونونه په
دویمه ژبه پیلیږي، چارواکي استدلال کوي چې په داسې
کولو سره به د افغانســـتان ټول زده کونکي په پښتو او
دري ژبو لاسبرې پیداکړي.

پر دې سربېره به په اساسي قانون کې راغلي نورې سیمه
ییزې ژبې هم د یوه مضمون پـــــه توګه په خپلو سیمو
کې ښوول کیږي

دې. نښتو کې ۱۰۰ تنه ازبـــک جنګیالي او ۵۰ تنه
ځایي اوسېدونکي وژل شوي اوله دواړو لوریو څخه له
سلو زیات کســـان ټپیان شوي هم دي
دغه نښتې د ځایي طالبـــانو د مشـــرانو مولوي نذیر،
حاجي عمر ، بیت الله محسود د پلویانو او دازبـــک
جنګیالیو طاهر یلداش او جمعه نمنګاني دجنګیالیـــو
ترمنځ روانې دي .
ویل کېږي چې ازبک جنګیالي دجهاد له وخت څخه
افغانستان ته راغلي وو او بیـــا دطالبـــانو دواکمنۍ پر
مهال ددوی ملګري وو او د طالبــــــانو له پرځېدو
وروسته هغوی سره یو ځای دپاکستان قبایلي سیمو ته
ولاړل .
د طاهر یلداش په مشرۍ ازبک جنګیالي د ازبکستان
د اســـلامي غورځنګ غړي دي چې د خپل هېواد له
دولت سره مخالفت لري .
که څه هم یو شمېر خلک په شمالي وزیرســـتان کې
دیادو شویو ډلو ترمنځ روانه جګړه د پاکســـتان لپاره
ښه نه ګڼي ، بلځوا یو شـــمېر څېړونکي وایي چې دغه
نښتې دافغانستان او پاکســـتان دواړو هېوادونو لپاره
ګټورې دي .
په پېښور کې یو تن ژورنالست او څېړونکی شـــمیم
شاهد وایي چې په شمالي وزیرســـتان کې روانه جګړه
پاکستان لپاره منفي او مثبت دواړه اړخه لري .
د هغه په وینا، لوړ پوړیو امریکایي چارواکیو په شمالي
وزیرســـتان کې دازبـــک جنګیالیو په وړاندې خوښي
څرګنده کړې خو دده په وینا، په ســـیمه کې ددومره
زیاتو ازبک جنګیالیو شتون دپاکستان دبدنامۍ لامل
کېږي .
هغه پژواک اژانس ته وویل چې پاکستان تل ویلي چې
په قبایلي سیمو کې ترهګر او نور بهرنیان نشـــته، خو
د ۱۰۰۰ تنو ازبکانو وژل کېدلو دپاکســـتان دغه دعوه
دروغ ثابته کړه .
شمیم شاهد وایي چې پاکستاني پوځیان په پټه دازبک
ملېشو پر ضد ځایي طالبانو سره نظامي او مالي مرستې
کوي .
د نوموړي په وینا، حکومت هڅه کوي چې دځپل
خان په ګټه ځایي طالبان او ازبک جنګیالي یو پر بل
وځپي .
ملتپاله سیاستمدار او نامتو قانون پوهـــ لطیف اپریدی
هم وایي چې په سیمه کې هر څومره ځایي او بـــهرني
جنګیالي وځپل شي هاغومره دافغانستان او پاکســـتان
دواړو لپاره ګټور دي .
دهغه په وینا، که چیرې ځایي طالبان او بهرني جنګیالي
په خپلو منځو کې وجنګیږي نو دوی کمزوري کېږي
او بیـــا په افغانســـتان کې دورالکارۍ توان له لاســـه
ورکوي .
خو دد داهم وویل چې په قبایلي ســـیمو کې به دومره
زیاته کچه د بهرنیو جنګیالیو شـــتون په نړیواله کچه
پاکستان لپاره ستونزې پیدا کولی شي .

د افغان پالو خپرونو بهير:

ازادي شرق

د ((ازادي شـــرق)) جريده د ۱۹۲۱ کال د مې په ۳۱ نېټه د المان د برلين په ((شارلوتنبـــورگ)) کې د پښځلس ورځنۍ خپرونې په توګه نشر شوه، مسوول مدير يې شيخ عبدالرحمن سيف ايراني و.

د ((ازادي شرق)) چلوونکي د لومړنۍ ګڼې په سرليکنه کې خپله نشراتي موخه داسې روښانوي:

افغان، ايران، عربستان، اناتوليه، ترکستان او د رومـــې اواروپاځينې بــرخو ته زما ســـفر يو خوان فکر او نوى حقيقت راته څرګند کړ او دې مهم ټکي ته مې پام شو تر څو چې مصر، مراکش، الجزاير، هندوستان، عربســـتان اناتوليه، ققفازيه او ترکستان د هغو اروپايانو په لاس کې اسيروي چې ښکلاکې هيلې لري او دا داري څرخ يې په ښکېلاکي ماشين څرخي ،نو مـــخته بـــه وي چې ايران، افغانستان او نور وکړاى شي د دښمنانو له لاسوهنې پرته هومـــــا او خپلواک ژوند وکړي او د اړتيا له سپکاوي څخه راووزي. له همدې امله دوه کاله وړانـــدې چې د علم او نيکمرغۍ دې مرکز ته راغلم تل په دې فکر کـــې وم چې ختيځوال ورونه د دوى په بېلا بېلو ژبو د اروپا په يوه ازاد ځاى کې په يوه خپرونه راوېښ کـــړم او ويـــې هڅوم او ددې ازادې خپرونې په وسيله هغه ظللمونه چې په ختيځوالو يې د ختيځوالو په لاس کړي، ختيځوالو ته ورياد او د پردو له لاسه د خلاصون له پاره د ختيځ د ټولو ملتونو تر منځ د يوه معنوي پيوســـتون مزي وغځوم او په تش لاس مې دې کار ته ملا وتړله او ((ازادي شرق)) مې خپره کړه.

بيا د ازادي غوښتونکو مرسته غواړي او ټولو ختيځوالو ته اعلانوي، چې موږ به د ختيځ په هره هغه ژبه چې موږ ته يې چاپول اســــانه وي، راغلې هغه مقـــالې چې د ختيځوالو په ګټه وي، خپرې کړو او هم د هر قـــوم له ملتپالو نه غواړو چې د خپل ملت د خادمانو او خاينانـــو

((ازادي شرق)) د خپلې يادې شوې نشـــراتي پاليسى له مخې د فارسي مطالبو تر څنګ د پښتو د يوې ويښوونکې چاربيتې يو بـــند هم خپور کړى منبع يې نه ده ښودلې خو بـــاور دى چې د فرانســـوي ارمــــــتر د پښتو نخوا د شعر،هاروبـــــــهار له ارزښتناک اثر څخه يې اخيستى چې تر دې وړاندې په ۱۸۸۸ کال په فرانسه کې خپور شـــوى و، د پښتو چاربـــيتې خپورشوى بند دا دى:

عقيده افغاني

قـــــــــــــادره ذوالجلاله
بـــي شــــرکه، بـــــي مثاله
ايمـــان مــــې خطـــا مـــه کـــړې
فرنګ ورک کړې له کابـــــــــله
زارى مې نشـــــته بـــــــله!

په دې ترتيب ازادي شرق له خپل هدف ســـره سم په فارسي، عربي، پښتو او نورو شرقي ژبو، خپلو خپرونو ته دوام ورکاوه.

د اعليحضرت غازي امان الله خان په مشرتابه يې افغانســـــتان ته زيات اميدونه درلودل، د نمونې په توګه بـــه يې نورو ملتونو ته يادوه او هڅول بـــه يې چې د افغانانو غوندې ازادي واخلي او د امان الله خان غوندې د پرمختـــګ کارونه روان کړي، ليکل بـــه يې: «خوښي پر هغه هېواد چې هېواد پال، خداى پېژندونکي او ملت دوسته واکمنان لري»

د «ازادي شرق» د لومړي کال او ولسمه ګڼه افغانســـتان ته خاصه شوې د اعليحضرت امان الله خان په خدمتونو غږ پدلې، د ايران او افغان پر يووالي يې بحث کړى او بيا يې د افغانستان دولتي نښانونه په رنګه ډول خپاره کړي او هم يې د افغانستان د نښانونو د نظامنامې متن په کې خپور کړى دى.

د يوې افغاني خپرونې بڼه غوره کړې ده.

په دې ګڼه کې د ازادۍ او استقلال د ارزښت په باب يوه مقاله خپره شوې او هم د کابل ولايت يو اعلان چې د جشن ساحې ته د ښځو او نارينه وو په بـــاب دى پکې راغلى دى چې ټول خلک بايد د جشن ساحې ته په دريشيو کې راشي او ښځې هم بايد د بقرې او د ولاق پر ځاى په دريشيو او ساده چادريو کې راشي...

همدا ګڼه په يوه بل اعلان کې له افغانســــتان ســـره خپل تړون

مقالو او مهمو تصويرونو په خپرولو سره خپل کار ته دوام ورکوي.... په راتلونکې کې به «ازادي شرق» تر پخوا زيات اقتصادي بـــرخې ته توجه کوي.....»

د «ازادي شرق» په لومړي مخ کې يوه لويه لوحه ده چې په يوه رواق کې د نړۍ د کرې برنۍ برخه رسم شوې چې شاته يې اته ته ولاړ دي.

دوى راز ـ راز ملي جامې اغوستې چې د ختيځو بېلا بېلو ملتونو نمايندګي کوي، د رواق په برنۍ پټه کې دا آيت شريف ليکل شوى: لا نفرق بـــين احد منهم و نحن له مسلمون» ښۍ او کيڼې خو اته يې د انځور شويو پايو پر تاقونو دا نيم نيم بـــيت ليکل شوى.

ګرګ اجل يکايک ازين ګله ميبــــرد
و ايـــن ګلـــه رانګر کـــه چه آواره ميچرد

د پايو په لاندينيو لوحـــو دا آيت راغلى، [[ليس للانسان الاماسعى و ان سـعيه سـوف يرى]] او د ازادى شـــرق تر نامه لاندېګ د شـــيخ سعدى دا بيتونه په جلى خط ليکل شوى،

بـــــــــنى آدم اعضاى يکديګرند
کــــه در آفرينـــش زيـــک جوهرنـــد
چه عضوى بـــــــدرد آورد روزګار
ديګر عضوهارنماند قـــــــــرار
تو کز محـــــنت ديګران بـــــى غمى
نشـــــايد که نامت نهند آدمى

په لومړۍ ګڼه کې د ((ازادي شرق)) د ګڼون بيه په المان او اتريش کې ۱۲۰ مارکـــه او په نـــورو هېوادونو کې دوه نيم ډالره ښودل شـــوى، په ۱۷مه ګڼه کې په المان او اتريش کې دوه ســـوه مارکه او په نورو هېوادونو کې يوه ليره، په ايران کې پنځه تومانه ښودل شوې، دوه ويشتمې ګڼې په المان او اتريش کې دوه زره مارکه (ښايـــي دوه سوه مارکه وي) ښودلې د اتم کال نه څلوېښتمې ګڼې د ختيځ په ټولو هېوادونو کې کلنـــۍ ګډون يوه انګليســـي ليره بـــــللې ده او دا ګڼه چې په افغانستان کې نشر شوې نيمه افغاني بيه لري.

د «ازادي شـــــــرق» له څخې نه ښکاري چې اعليحضرت غازي امان الله خان پوره مالي مرسته ورسره کوله، ښايي د اماني حکومت تر سقـــوط

په ننګرهار پوهنتون ک...

د يوه عصري

کتابتون جوړېدل

د نړيوال بانک په مرسته په ننګرهار پوهنتون ... يوه عصري کتابتون د جوړولو د بنسټ ډبره ... په پنځمه کېښودل شوه .

د پوهنتون رييس پوهندوى امان الله حـ... پژواک خبري اژانس ته وويل چې دغه کتاب... ۱۴ سوه متره مربع ځمکه کې په دوه پوړيز... جوړېږي .

هغه زياته کړه چې د کتابــــتون په دويم پو... دغونډو لپاره يو لوى تالار جوړېږي او ددې ... کار به په لسو مياشــتو کې د يو ځاى ســا... شرکت لخوا ترسره شي.

نوموړي وويل چې پر کتابـــتون ۲۷۵ زر... لګښت راځي ، چې د نړيوال بـــانک د ۳۰... ډالرو هغو مرستو څخه ورکول کېږي ، چې ... زده کړو له وزارت سره يې کړې دي .

د حميدزي په وينا، په دويم پړاو کې به د ياد... کتابــــتون لپاره د ٦۰ څخه تر ۷۰ کمپيوټرونـــه ايښودل کـــېږي ، چې دا ... اسانتياوې به هم ولري او د نړۍ له يو ... کتابتونونو سره به انټرنيتي اړيکې هم ولري ... ده وويل چې که څه هم په پوهنتون کې لـــه ...

خپره کړه.
بیا د ازادي غوښتونکو مرسته غواړي او ټولو ختیځوالو ته اعلانوي، چې موږ به د ختیځ په هره هغه ژبه چې موږ ته یې چاپول اسانه وي، راغلې هغه مقالې چې د ختیځوالو په ګټه وي، خپرې کړو او هم د هر قوم له ملتپالو نه غواړو چې د خپل ملت د خادمانو او خاینانو عکسونه چې د خپل ملت د ژوندي کولو او وژلو په برخه کې یې کار کړی، د دوی د کړنو له فهرست سره وراستوي، ځکه چې دا کار به د ختیځوالو د ویښتابه او د هر قوم د کار کوونکو د ویرې او هیله منۍ له پاره ډېر ګټور وي.

هېوادپال، خدای پېژندونکي او ملت دوسته واکمنان لري»
د «ازادي شرق» د لومړي کال او ولسمه ګڼه افغانستان ته خاصه شوې د اعلیحضرت امان الله خان په خدمتونو غږېدلې، د ایران او افغان پر یووالي یې بحث کړی او بیا یې د افغانستان دولتي نښانونه په رنګه ډول خپاره کړي او هم یې د افغانستان د نښانونو د نظامنامې متن په کې خپور کړی دی.
د «ازادي شرق» د اووم کال ۴۹ ګڼه د افغانستان د خپلواکۍ د لسم جشن په مناسبت په برلین کې چاپ شوې، خو پغمان د ۱۳۰۷ کال د زمري ۲۵ یې پرې لیکلي او د دیوې افغاني خپرونې بڼه غوره کړې ده.
جشن په ورځو کې په پغمان کې وېشل شوې او په دې توګه یې خپره شوې او هم د کابل ولایت یو اعلان چې د جشن ساحې ته د ښځو او نارینه وو په باب دی پکې راغلی دی چې ټول خلک باید د جشن ساحې ته په دریشیو کې راشي او ښځې هم باید د بقرې او د ولاق پر ځای په دریشیو او ساده چادریو کې راشي…
همداګنه په یوه بل اعلان کې له افغانستان سره خپل تړون دامې روښانوي: د «ازادي شرق» خپرونه چې د افغانستان د خپلواکۍ او پرتم پلوې ده او تراټولو زیات وخت کېږي چې تل یې د پادشاه او د افغان ملت د ګټو او لوړ نامه تبلیغ کړی او کوي یې. په راتلونکي کې به هم د اعلیحضرت امان الله خان او افغاني ملتپالو په ځانګړې پاملرنه په منظم ډول د ټولګټو کې د ختیځ په ټولو هېوادونو کې کلنۍ ګڼون یوه انګلیسي لېره بللې ده او دا ګڼه چې په افغانستان کې نشر شوې نیمه افغاني بیه لري.
د «ازادي شرق» له هغې نه ښکاري چې اعلیحضرت غازي امان الله خان پوره مالي مرسته ورسره کوله، ښايي د اماني حکومت تر سقوط وروسته د «ازادي شرق» خپروني هم بندې شوې وي، ځکه مایې له زیات لټون سره ـ سره د استقلال تر فوق العاده ګڼې وروسته نورې ګڼې ونه موندلې.

حبیب الله رفیع

د حمیدزي په وینا، په دوېم پړاو کې به د پو...
کتابتون لپاره د ۶۰ ځخه تر ۷۰ ...
کمپیوترونه اېښودل کېږي، چې دانو...
اسانتیاوې به هم ولري او دنړۍ له یو ش...
کتابتونونو سره به انټرنېټي اړیکې هم ولري...
ده وویل چې که څه هم په پوهنتون کې لـ...
ځخه یو کتابتون شته، خو دده په وینا، ډېرې
دی او کتابونه یې هم کم دي، چې محصلی...
سمه ګټه نه شي پورته کولی.
د ننګرهار پوهنتون د رییس په وینا، نوی کتا...
دهېواد په کچه لومړنی عصري کتابتون وي

داستان هفته:
بوی خاک های بارخورده

نوشته ء قادر مرادی

رعنا سربام حویلی بود و از عقب دیوار فرسوده دوردست هارا نگاه می کرد. تماشای کشتزار های سرسبز و درخت های پر شگوفه احساس دلپذیری به او می بخشید. همه جا به نظرش تر وتازه می آمد. بوی خاک های باران خورده احساس نا شناخته یی را در وجود ش بیدار می ساخت. گنبد های گلی نمناک خانه ها به نظرش طور دیگری می آمدند. احساس می کرد اولین بار است که این گنبد های گلی نمناک و سبزه ها و درخت هارا می بیند. هوای بهاری پروانه های احساس و خیالش را به سر زمین های رنگین وش مرموزی می کشانید و وجودش را از شوق نا شناخته یی لبریز می ساخت. اما هراس و ترسی که در کنج دلش خانه کرده بود، آرامش نمی گذاشت. با آن که می دانست امروز کاری خلاف میل رحمان بای انجام داده است، اما می کوشید دیگر از رحمان بای بیمی در دلش راه ندهد. خیال می کرد هر لحظه کسی در گوش ها یش تکرار می کند:

-رعنا، قالینچه را تمام کن، توریست ها منتظر هستند.

امروز کار قالینچه را یک سو گذاشته و بر سربام آمده است، محشر برپا می کرد. مثل همیشه آتش خشم جنون آمیز رحمان بای شعله ور می گردید وبازهم رعنا را بیر حمانه لت و کوب می کرد. رعنا این گپ هارا خوب می دانست. اما این بار هر گونه لت و کوب رحمان بای را پذیرفته بود. دیگر نمی خواست از خشم و غضب دیوانه وار رحمان بای بترسد. چنین هوای لذتبخش و تماشای درخت های پر شگوفه و کشتزار های سر سبز را نمی خواست از دست بدهد. فکر کرد لحظه یی این گونه زنده گی کردن به همه چیز می ارزد. شکم برامده وبلند، گردن پر گوشت وچشم های پرخون رحمان بای به نظرش نمودار شدند. احساس کرد که امروز از او نمی ترسد. از این احساس لبخندی بر لبانش راه یافت. رحمن بای به نظرش کوچک وناتوان آمد. در دلش گفت:

-بگذار هر چه می کند، بکند.

فکر و خیال رحمان بای را از سرش دور کرد. پروانه های احساس و خیالش که گویا پس از

هاهای مرموز احساساتش می پریدند و تن بیمار افسرده اش را از لذت و شوق ناشناخته یی لبریز می ساختند. از این که تا حال از چنین زیبایی های زنده گی به دور مانده بود، اندوهگین شد. به یاد گذشته هایش افتاد. شش ماه و یازیادتر از آن می شد که سرفه های شدید وپی در پی جانش را کشیده بودند. در این روزها بلغم و خون تف می کرد. هر بار که خودش را در آیینه می دید، به حیرت می شد که چگونه زود طراوت و تازه گی هایی را که درخانه ء پدرش داشت، از دست داده است. از دیدن گونه های فرورفته و چشم های حلقه حلقه شده اش می ترسید. بیشتر به خودش دقیق می شد. به فکر فرو می رفت. دلش را غم بزرگی زجر می داد. در چنین لحظه ها بازهم همان صدارا می شنید که غضبناک می گفت:

-رعنا، قالینچه را تمام کن. توریست ها منتظر هستند.

ناگزیر به سراغ دستگاه قالین بافی می رفت. اما بیماری و سرفه های پیهم مجالش نمی دادند که به درستی قالین ببافد. به بستر می افتاد و سرفه می کرد. از شدت درد به خود می پیچید. بی حال می شد و نالش کنان مادرش را صدا می زد. اما کسی به دادش نمی رسید. همان طور ی که خیره خیره دور دست هارا می نگریست، چند قطره اشک بی اختیار روی گونه های لاغرین واستخوانیش لغزیدند. آرزویی در دلش جان گرفت. کاش می توانست خودش را از شر

خیالش آمد زمانی پرنده یی بود آزاد، اما به خاطر این که همیشه همین جا بماند و قالین ببافد، پروبالش را بریده بودند. خودش را پرنده یی یافت که به هر سو می پرید. بال وپر داشت. میان کشتزار های سرسبز و درخت های پر شگوفه ... هر جا که دلش می خواست، می پرید. احساس دل انگیزی برایش دست داد. فکر کرد که نباید لحظه های شفاف وزیبای زنده گیش را با خاطره های تلخ گذشته ها مکدر سازد. آفتاب و هوای دلپذیر بهاری و عطر خاک های باران خورده احساس گنگی را در وجودش بیدار می ساخت. اولین بار بود که طعم شیرین لحظه های گریزان و شوق انگیز زنده گی را احساس می کرد. دیگر نمی خواست زود بمیرد. دیگر نمی ترسید. دیگر آرزو نداشت که دوباره به سر دستگاه قالین بافی برود. اما گذشته ها بی اختیار به یادش می آمدند و ناراحتش می ساختند. گذشته هایش مثل اتاقی که در آن قالین می بافت، مثل طویله یی که در آن گاو های شیری رحمان بای را می دوشید، تاریک و خفقان آور بودند. نمی خواست لحظه یی هم به گذشته هایش بیاندیشد. احساس می کرد که امروز پس از سال ها ی زیاد از میان چاه تاریکی بیرون آمده وروشنی را دیده است. نمی خواست چنین لحظه های شیرین و لذتبخش را با خاطرات گذشته ها، تلخ سازد. اما گذشته بر سرش هجوم می آوردندو آرامش نمی گذاشتد. زمانی که شش یا هفت ساله بود، قالین بافی را آموخت. مدتی نگذشته بود که قالینچه هایش خریداران زیادی

قالینچه هایش. همه حیران می شدند ک... چنین قالینچه های ظریف و زیبا را چگو... بافد. همه به هنر او آفرین می گفتند. پدرش ... بار که قالینچه های رعنا را به بازار می برد، با... های پر از پول بر می گشت و با خوشحال... گفت:

-همه خوش کردند. توریست ها حیران ش... ،حیران ...

دوسال پیش همین که پانزده ساله شده بود... از خانه ء پدرش به خانه ء رحمان بای آور... رعنا زنده گی دیگری را درمیان زن ها و د... های پیر وجوان رحمان بای آغاز کرد. زند... برایش رنگ دیگری گرفت. رحمان بای هر... که غضبناک می شد، فریاد می زد:

-زن بیحیا، ترا مفت نگرفته ام، یک بو... پول داده ام، پول ...

بعد چیغ می زد:

-تا حال سه زن را به قبرستان فرستاده... ترا هم می فرستم، ترا هم ...

و زمانی که با دوستانش شاد و سرحال می ب...
قهقهه کنان می خندید و می گفت:

-از من یاد بگیرید، هم عیش و هم پول ...

وبعد باد در گلومی انداخت و ادامه می داد:

-دختر قالین بافی را با مصرف پول زیاد... گیرم، قالین می بافد و مصرف تویانه اش... در شش ماه پیدا می کند. باقی به فایده ...

کیسه مال

طنزی از هارون یوسفی

کیسه میکنم، چی روان کیسه میکنم
من در حمام دارالامان کیسه میکنم

نی فکرِ جاه و چوکی و نی منصب و مقام!
آسوده از متاع جهان کیسه میکنم

از تار، تارِ کیسهء من چرک میچکد
آزاده ام ز چرکِ زمان کیسه میکنم

آدم کجاست، جان برادر ز بخت شور
شد سالها که پشت خران کیسه میکنم

از زورِ دست و پنجهء خود جیره میخورم
بی کنفرانس و نطق و بیان کیسه میکنم

از کیسه مالی، کیسهء من پر زمفلسیست
تف میکنم به مال جهان کیسه میکنم

شبها که میروم لب گُلخند به خواب ناز
در خواب دست و پای زنان کیسه میکنم

دشنه از پشت

جاوید فرهاد

از عقب کاش که خنجر نخورم
خنجر از دست بـرادر نخورم

سینه زخمیست، ولی می ترسم
دشنه از پشـت مکرر نخورم

چشـمهٔ صدق، گل آلوده شـده
آب از دست تو خواهر نخورم

زخمـی عاطفـه ام هـوش کنـی
زخم احساس تو از سر نخورم

چای تردیـد کمـی نـوش کنـم
نقـل بـادامی بـاور نخورم

افعی، تشـنه ام و هیچ گهی

تف میکنم به مال جهان کیسه میکنم

شبها که میروم لب گُلخند به خواب ناز
در خواب دست و پای زنان کیسه میکنم
من کیسه مال نامی و مشهورِ کابلم
بی خط کشی و طرح و پلان کیسه میکنم

چای تردید کمی نوش کنم
نقل بادامی باور نخورم
افعی تشنه ام و هیچ گهی
خواب آرام کبوتر نخورم

بوی خاک های...

خودش می بالید و می گفت:

-اگر یکیش مرد، دختر قالین باف دیگری می گیرم، فهمیدید؟ دختر ک چهارده ساله ء قالین باف دیگری را.... .

همه می خندیدند. قهقهه می خندیدند. رحمان بای هم می خندید و با خوشحالی می گفت -:

از من یاد بگیرید، ازمن.

رعنا چندین بار چنین گپ هارا از پشت درهای بسته شنیده بود. سه زن دیگر رحمان بای و همه ء دختران پیر و جوانش نیز از این گپ ها خبر داشتند. اما به رو نمی آوردند. طوری وانمود می کردند که چیزی نشنیده اند. اما رعنا از این گپ ها همیشه حیران می شد و می ترسید. بعد ها بیماری وسرفه های که در جان همه ء زنان و دختران رحمان بای خانه کرده بودند، به اوهم سرایت کرد. شگوفه ها و تازه گی های جوانی رعناهم را گرفتند و شاخه های شادابیش را به زودی تکاندند. بازهم چند قطره اشک در چشم هایش حلقه زدند. خاطره ء تلخ دیگری یادش آمد. هیچ نمی توانست فراموش کند که سال گذشته طفل به دنیا آمده ش چگونه به اثر لت و کوب رحمان بای تلف گردیده بود. باردیگر به کشتزار های سرسبز گیش می کاشت. دنیا به نظرش زیبا و دلپذیر می آمد. فکر کرد نباید لحظه های زیبای زنده گیش را با خاطرات تلخ گذشته ها مکدر سازد. دیگر نمی خواست زود بمیرد. دیگر نمی ترسید. دلش می خواست از لب بام مثل پرنده یی پرواز کند. میان ابر ها تا دور دست ها برود. اما می دانست که نمی تواند.

نا خودآگاه به انگشت هایش نگریست که استخوان های کبودرنگش دیده می شدند. ناخن هایش سوزش می کردند. ناخن هایش را تارهای قالین زخمی و پرخون ساخته بودند. خودش را مثل پرنده ء زخمی یافت که پروبالش را شکسته بودند. به آسمان دید. از رنگ شفاف آبی آسمان و پارچه های سپید ابرها خوشش آمد. دلش شد پرواز کند و میان ابرهای آسمان بال و پر بزند. دنیا به نظر ش زیبا و خواستنی شده بود. همه جا را سبز رنگ دید. همه را پر شگوفه یافت. عطر خاک های باران خورده شوق مرموزی را در دلش بیدار می کرد. نمی دانست چه می خواهد.

مضطرب و نا آرام بود. همهمه یی دلش را تکان تکان می داد. هیجان لذت باری تنش را فرا می گرفت. می خواست کار ی کند. اما نمی دانست چه کاری. ناگهان صدایی تکانش داد. صدای غضبناک رحمان بای که از درون حویلی بلند شد، رشته ء رویاهایش از هم گسیخت:

-رعنا کجاست؟ رعنا...

-ما نمی دانیم، کجارفته. ما نمی دانیم.

رحمان بای با تعجب پرسید -:

نمی دانید؟ چرا نمی دانید، اورا پیدا کنید، کار قالینچه ماند، توریست ها منتظر هستند..

وبعد دوسه بار فریاد کشید:

-رعنا، رعنا! کجا گم شدی رعنا!

رعنا فهمید که آن چه پیشبین بود، حالا فرا می رسید. حرکتی نکرد. بی اعتنا به فریاد های رحمان بای به دوردست ها خیره شد. ازداد و فریاد رحمان بای هراسی دردلش راه نداد. به کشتزار های سرسبز و به شگوفه های درخت ها که از گرمی آفتاب جان تازه می گرفتند، نگاه کرد. نمی خواست لحظه های شیرین و دلپذیری راکه داشت از دست بدهد. دلش می خواست تا دم مرگ چنین حالتی داشته باشد و پروانه های خیالش همین طور آزادانه به سرزمین های ناشناخته ء شوق واحساس پرواز کنند و وجودش همین گونه از خواهش گنگ و شیرینی لبریز باشد. رحمان بای همچنان فریاد کنان می گفت:

-رعنا را پیدا کنید، او باید قالینچه را تمام کند. توریست ها منتظر قالینچه هستند.

همیشه از نام توریست ها بدش می آمد. تا حال آن ها را ندیده بود. اما شنیده بود که توریست ها آدم های پولدار خارجی هستند. فکر کرد که اگر این توریست ها نمی بودند، به این حال و روز سیاه نمی افتاد. در دلش گفت:

. احساس کرد که سرش می چرخد. فهمید که دیگر نمی تواند بیایستد. رحمان بای همچنان داد و فریاد می زد. صدای تو ک توک شانه های قالین بافی از درون خانه ها به گوش می رسید. زن های دیگر رحمان بای سر دستگاه های قالین بافی رفته بودند. رعنا آرام روی بام نشست و به دیوار تکیه داد. دوسه بار سرفه کرد. بلغم و خون تف کرد. چشم هایش را بست. سبزه ها و شگوفه ها را درنظرش آورد. گرمی آفتاب تن بیمارش را نوازش می داد. همه جا به نظرش کشتزار های سرسبز درخت های پر شگوفه آمد. همه جا پرا از عطر گل ها، آفتاب درخشنده و آسمان آبیرنگ بود. درهمه جا پروانه های رنگین می پریدند. خودش را میان پارچه های سپید ابرها یافت. بوی خاک های باران خورده احساس مرموزی را در وجودش بیدار می ساخت و اورا به سرزمین های نا شناخته ء شوق و احساس می کشاند. ناگهان صدای غور و غضب آلود رحمان را از فاصله ء بسیار نزدیک شنید:

-زن بد کاره، تو این جاچه می کنی؟

رعنا فهمید که چه واقع شده است. از جایش تکان نخورد. چشم هایش را هم نگشود. تصمیم گرفت همان طور در میان رویاهای رنگین و دلپذیر ش بماند. فکر کرد که با گشودن چشم هایش بار دیگر از میان ابرهای سپید آسمان در چاه تاریک و خفقان آورمی افتد. لحظه یی بعد لگد های محکم و سنگین رحمان بای به سر و تنش باریدند. چیغ و فریاد رحمان بای اوج گرفت دربام های دورو پیش زن ها و دختر ها سر کشیده بودند و مانند پرنده های پرو بال شکسته خاموشانه و اندوهگین رعنا و رحمان بای را تماشا می کردند. زن ها و دخترهای رحمان بای هم آمده بودند. آن ها هم خاموش بودند. رعنا زیر لگد های رحمان بای می لولید. رعنا تصمیم گرفته بود تا چشم هایش را به روی رحمان بای نگشاید. دلش نمی شد که باز هم چهره ء نفرت انگیز و چشم های وحشتزده و پرخون رحمان بای را ببیند. مثل پرنده ء پر و بال شکسته، زیر بوت های سنگین رحمان بای می لولید. رحمان بای سر از پا نمی شناخت. دیگ خشم و جنونش به جوش آمده بود. مثل یک حیوان درنده و وحشی می غرید و رعنا را با لگد می زد. از مو هایش می کشید. اورا به هرسو می انداخت و فحش می داد.

اما رعنا چشم هایش را یک بار هم نگشود. خودش را بیشتر با بوی خوش خاک های باران خورده، با کشتزار های سرسبز و عطر شگوفه ها و سرزمین های نا شناخته و مرموز احساس، نزدیک می یافت و رحمان بای را بیشترخشمگین می ساخت:

-توریست ها منتظر هستند، توریست ها، قالینچه را باید تمام می کردی، زنکه ء غر!

و رعنا دردلش گفت:

-خاک بر سر توریست ها، خاک برسر توریست ها.

و بوی خاک های باران خورده را احساس می

اروپايي ټولنه د افغانستان له پاره نوی پلان اعلانوي

اروپايي ټولنه په پام کې لري چې په درېو کلونو کې ۶۰۰ ميليونه يورو په افغانستان کې پر حکومت جوړونه او پرمختيايي پروژو ولګوي.

په کابل کې د اروپايي ټولنې د پلاوي مشر کريسټ ماير، افغانستان ته د همدې ټولنې د ځانګړي استازي فرانسيسوويندريل او په کابل کې د المان سفير هينس زايد سره په يوه ګډه خبري غونډه کې د مارچ په شپږويشتمه وويل چې دا پروګرام د اروپايي ټولنې د نوې ستراتيژۍ برخه ده .د افغانستان په اړه د همدې ستراتيژۍ له مخې چې ټاکل شوې ده په نژدې راتلونکې کې به اعلان شي، اروپايي ټولنه به له ګاونډيو هېوادونو، په ځانګړې توګه له پاکستان سره، پر چلند باندې هم بيا کتنه کوي .اروپايي ټولنه له افغانستان سره له لويو مرستندويو موسسو څخه ده چې، په تېرو پنځو کلونو کې يې د شاوخوا څلورو ميلياردو يورو مرسته کړې ده .د اروپايي ټولنې دغه نوی پلان د همدې ټولنې د جوړېدو له ۵۰مې کليزې سره يو ځای اعلان شو. د ۶۰۰ ميليونه يورو ډېره برخه به، د حکومت جوړونې، قضايي سمونونو، ولسواکۍ د ټينګولو او بشري حقونو د تامينولو په برخو کې ولګول شي .اروپايي ټولنه لا له مخکې په همدې برخو کې خپلې مرستې پيل کړې دي .

ډاکتر کريسټ ماير، په کابل کې د اروپايي ټولنې د جګپوړي پلاوي مشر، خبريالانو ته وويل دغې شپږ کلنې ستراتيژۍ له مخې، چې دوی به يې ژر اعلان کړي، د همدې ټولنې ډېرې هڅې به په دغو کلونو کې د افغانستان د بنسټونو په رغولو راټولې وي .په مشخصه توګه، د دغو مرستو ډېرې برخه حکومت جوړونې ته ځانګړې شوې، چې وروسته د کلو پراختيا او د روغتيايي اسانتياوو پراخول په پام کې دي.

ښاغلي ماير وويل: ((د دغو پيسو تر ټولو لويه برخه حکومت جوړونه ده، چې قضايي سمونونه، ولسواکي او بشري حقونه پکې راځي او د دې په څنګ کې، په دوه نورو برخو کې د مرستو کول هم د اروپايي ټولنې په پام کې دي، چې هغه د کليو پراختيا او روغتيا دي)).

ښاغلي ماير وويل چې دغه ۶۰۰ميليونه يورو د شپږ کلنې ستراتيژۍ د درېو لومړنيو کلونو لپاره منل شوي دي او دا د اروپايي ټولنې د نورو لګښتونو څخه سربېره دي. ده وويل د وروستيو درېو کلونو د مرستو لپاره لا تر اوسه پرېکړه نه ده شوې .هغه همدارنګه وويل چې اروپايي ټولنه به د افغانستان له ګاونډيو سره، په تېره بيا له پاکستان سره، په خپل چلند باندې له سره کتنه وکړي .په ګډه خبري ناسته کې په کابل کې د المان سفير ډاکتر هينس زايد وويل چې هېواد به يې د افغان پوليسو د روزنې دنده په غاړه واخلي، چې ۲۰ ميليونه ډالره لګښت به پرې راشي.

ښاغلي زايد وويل: ((د پوليسو د روزنې دنده په افغانستان کې د اروپايي ټولنې د دفاعي او امنيتي ماموريت برخه ده .دغه ماموريت چې د نورو نړيوالو ملګرو په څنګ کې ترسره کېږي يواځې په پلازمېنه پورې محدود نه پاتې کېږي، بلکې ولايتونو ته هم غځېږي او د دې دندې بودجه د پرمختيايي پروژو پر بودجه اغېز نه کوي ځکه دا دواړه برخې جلا دي)).

افغانستان ته د اروپايي ټولنې ځانګړي استازي فرانسيس ويندريل وويل د دوی موخه په دغه جګړه ځپلي هيواد کې د خلکو د ارمانونو پوره کول دي. ده ټينار وکړ چې اروپايي ټولنه به تر هغه له افغانانو سره وي چې دوی خپلو هيلو او ارمانونو ته ورسېږي

پژواک

راځئ خپل برخليك په خپله وټاكو

که د ولسونو تاريخ ته کتنه وشي، نو په ډاګه کېږي چې هر ولس د تاريخ په بهير کې له لوړو او ژورو سره مخ شوی، له ستونزو سره يې پنجه نرمه کړې، سربښندنې يې کړې او د خپلې ژغورنې او لوړ تابه له پاره يې زيار ګاللی دی.

که څه هم د تاريخ په بهير کې ولسونه يو په بل پسې ډګر ته وتلي، لوړ تابه ته رسېدلي او څينو يې بيا خپل ځای نورو ته خوشې کړی او له برمه غورځېدلي دي. خو هغه ولسونه چې ويښ او بېداره وو، د ستونزو د ګاللو زغم يې درلود او خپلې هڅې او منډې تړلې يې د يو هدف پر بنسټ پيلې او اوډلې دي او خپل خواک يې بې ځايه کار ولې نه دی، تل ژوندي پاتې دي او له برم او پرتمه غورځېدلي نه دي. يا په بله وينا هغه ولسونه تل ژوندي پاتې کېږي چې خپل برخليک په خپله ټاکي.

له بده مرغه تېرو تېل شويو جګړو او بې تجربه سياستوالو او غير ملي سياستونو زموږ د ولس ملاماته او په يو شمېر وګړو کې يې ملي روحيه کمزورې کړه او دا شانته کسانو ځانونه يې د پرديو د ايډيالوژيو او کړنلارو غېږ ته ورګوزار کړل او په دې باور وو چې ګوندې په دې سره به روانو ستونزو ته د حل يوه لار ومومي. دغه نوې تجربې نه دا چې د ازمايښت له کومې ډېر ژر ناکامه را ووتې، بلکې يو شمېر فرصت طلبو کسانو ته يې موقع په لاس ورکړه، څو د ملي شتمنيو په سر له پرديو سره سودا وکړي.

که دغو تېرو ناخوالو ته کتنه وشي، کېدای شي ريښتې يې په يو شمېر کورنيو او بهرنيو لاملونو کې نغښتې وي، خو تر ټولو لوی لاملونه يې دا وو، چې زموږ سياستوالو په خپل ولس د باور روحيه له لاسه ورکړه او خپله تکيه يې يوازې پر چمه ډکو بهرنيانو وکړه. همدا لامل به و چې په لومړي سر کې به له يوه چارواکي نه ولس خپل ملاتړ وښود او بيا به وروسته له هغه سره لاس او ګريوان شول. خو يو شمېر څو کې مينو چارواکو چې وبه يې ليدل، نور له خپل ولس څخه

چارواکو کې نوموړې روحيه لا هم ژوندۍ پاتې ده او ناکامو هڅو سره غواړي تاريخ له سره تکرار کړي.

په داسې شرايطو کې چې هېواد له ناخوالو ډک او ولس سره په جلا ـ جلا لارو وېشل شوی وي، د روغې ـ جوړې او پخلاينې لار تر ټولو غوره لار ده. چې کولی شي ولس پر يوه ټغر راغونډ، ملي مفکوره او ځواک را منځته او د خپلې ژغورلتيا او لوړتابه له پاره لارې ـ چارې په ګوته کړي.

ټول افغان ولس په دې باور دی چې د ازمايل شويو لارو چارو له سره ازمايل تېروتنه ده او که څوک وغواړي چې په زور او ځواک سره د دې ولس اراده بدله او د دوی ازاد خيالونه اېل کړي، يوه بابيزه هڅه او ناکامه برخليک دی.

د تېر کال په وروستيو کې د ملي پخلاينې منشور د ملي شورا له خوا تصويب شو، که څه هم دې منشور د ولس ټولې هغه اندېښنې کمې نه کړې چې په هېواد کې د عدالت د ټينګښت له پاره يې لري، خو ددې منشور په تصويب يې د دې له پاره غوړونه کانه کړل، که وکولی شي په هېواد کې د روغې ـ جوړې او د دولت له مخالفينو سره د مفاهمې او جوړ جاړې لار پرانيزي.

که څه هم نوموړی منشور دولت ته له مخالفينو سره د جوړجاړې په هکله زيات واک ورکوي، خو تر کومه ځايه چې د طالبانو له يومتې نه د ايټالوي خبريال ماستېرو جيوکومو په ژغورلو کې څرګنده شوه، دا په ګوته کوي چې اوسنی دولت لا هم په تېرو زړو لارو روان دی او لا تراوسه په دې توانېدلی نه دی چې د نړيوالو سياستونو او غوښتنو تر منځ، ځانته ځای ومومي او د خپل ولس د حقونو د ساتنې سربېره د نړيوال سياست تر څنګه ودرېږي او د دې سياستونو د يوه مساوي اړخ په توګه ځان په نړيوالې ټولنې ومني.

دا څومره د خواشينې ځای دی چې د يوه بهرني وګړي د ژغورلو له پاره پنځه تنه طالبان پرېښودل کېږي او د هغه د يوه افغان ژباړن د برخليک په اړه هېڅ خبرې نه ترسره کېږي.

ايا اوس هم واکمنان د خپل ولس پر مټ ب... لري؟

که تاسې د رسنيو له لارې خپل هېواد ته د... خبريال ستنېدله ليدلې وي، شايد احساس مو کړ... چې د يو انسان ژوند څومره ارزښت لري او يا د... ژوند د هغو د خپلوانو او هېوادوالو له پاره څو... اهميت ور دی او يا د نوموړي خبريال د ژغورلو... څومره نړيوالو موسسو مرسته کړې ده.

دا په داسې حال کې ده چې همدا اوس هر... په لسګونه او سلګونه زموږ هېوادوال د ب... طالبانو او دولت چارواکو له خوا وژل کېږي او... هېڅ يو وګړی ورته خپل پام نه اړوي. له بده... دې کار نه د دولت چارواکو او نه د طالب چارو... خوا پرې بدېږي.

ايا فکر کوئ چې د افغانانو وينه رنګ نه لري... دوی په رګونو کې د وينې پر ځای اوبه بهېږي.

کله مو فکر کړی چې ولې بهرنيانو ته د افغا... پرتله زيات اهميت ورکول کېږي او دا ارزښت د... چا ورکړی دی؟

ځواب څرګند دی، هغه دا چې، دوی په خ... چې خپل ځان ته ارزښت ورکوي او خپل ارزښ... او دا موږ يو چې ځانته او خپل ولس ته ارزښ... ورکوو او هم نه شو کولی چې خپل ارزښت و... زموږ د ولس نيمګړتيا ده چې د خپلو واکمنا... مشرانو په ټاکنه کې تېراوزې او په ناپوهۍ سره د... ملاوې تړي.

که د فرعونيانو تاريخ ته کتنه وشي، نو دا... کوي چې د فرعونيانو د له منځه وړونکي او هم... کوونکي خلک وو، اوس نو په افغان ولس پو... لري چې خپل برخليک په خپله وټاکي او په خپل... کې د وينې توېدو مخه ونيسي.

لکه څنګه چې د امن جرګې د جوړېدو ه... رواني دي او د دې جرګې له لارې کېدای شي... ته دا چانس په لاس ورشي، څو په خپلو منځو...

د پاک افغان لومړنی ګام

د پاک افغان لومړنی ګډ سوداګریز اتاق جوړ شو

لومړي ځل لپاره دافغانســـتان او پاکســـتان د
وداګرۍ ګډ اتاق جوړ شـــو .د دغه اتاق دجوړېدو
رخه د راکړې ورکړې پراختیا او په دواړو هېوادونو
ې د سوداړو د ستونزو حل بلل شوی .دافغانستان د
وداګرۍ نړیوال اتاق وايي د پاک‌افغان د سوداګرۍ
اتاق له لارې به په پاکستان کې دافغان ســوداګرو د
انسپورټ او ټرانزیټ مهمې ستونزې تر ډېرې کچې
کمې شي . دافغانستان او پاکستان تر منځ په داسې
ال د ګډې سوداګرۍ اتاق جوړېږي چې د کابل او
سلام اباد ترمنځ د سوداګرۍ کچه دوه نیم میلیارده
الر و ته رسېدلې . افغا ن سوداګر وايي په پاکســـتان
ې په ټرانزیټي او ټرانسپورټي ستونزو سربېره له یو لړ
رو ستونزو سره لاس او ګرېوان دي، چې ددوی په
ینا هر کال له دې کبله په میلیونونو ډالره زیان ګالي .
دې برخه کې غټه ســـتونزه د کراچۍ په بـــندر کې
افغان سوداګرو واردېدونکو او صادرېدونکو توکو
الیه اودا جازې اخیستل ګټل کېږي .د افغانســـتان
سوداګرۍ د نړیوال اتاق مشر اذرخش حافظي وايي
ې د پاکستان او افغانســـتان د ګډ ســـوداګریز اتاق
وړېدل به تریوه بریده دغه ستونزې راکمې کړي.
غه وویل: ((اوس که په پاکســـتان کې کوم افغان
وداګر ته ستونزه پیدا شي زموږ دفتر ته به راشـــي،
فتر به ستونزه له پاکستاني چارواکو ســـره شـــریکه
ړي. پخوا دغه ډول اسانتیا نه وه)).
دواړو ګاونډیو هېوادونو ترمنځ د ګډې سوداګرۍ
اتاق مرکز په پېښور کې او د دواړو هېوادونو له ۵۰

سوداګرو جوړ دی چې اوســـنی مشـــر یې یو افغان سوداګر دی . ټاکل شـــوې ده د اتاق نور دفترونه په کراچۍ او اسلام اباد کې پرانېستل شي چې افغان او پاکستاني سوداګر له نژدې خپلې ستونزې ور ســـره شریکې کړي.

ښاغلي حافظي وویل چې د نوي ســـوداګریز اتاق په جوړېدو به د سوداګرۍ کچه نوره هم لوړه شي.

هغه وویل: ((پاکستان اوس له لرې بهرنیو هېوادونو د اوسپنې کانې اخلي. که زموږ ســـوداګري نوره هم وغوړېده نو دلته نژدې له افغانستان نه بـــه دغه کانې وپیرې چې کېدای شي په کال کې تر یو میلیارد ډالرو پورې افغانستان ګټه تر لاسه کړي)).

ښاغلي حافظي وايي ددغه اتاق له لارې به هڅه وکړي چې پاکستان دافغانانو بار وړونکو موټرو ته له پېښور پرته د هغه هېواد نورو ښارونو ته دتلو اجازه ور کړي.

داسې هیله کېږي چې له کابله ډیلي ته د پاکســـتان له لارې دافغان سوداګرۍ په موضوع د اسلام ابـــاد له چارواکو ســـره ددې ګډ ســـوداګریز اتاق له لارې خبرې وشي . خو دا موضوع دکابل او اسلام ابـــاد د سیا ستوالو ترمنځ ستره لانجمنه مسله ده چې ډیلي او کابـــل ورته ســـخت لېواله دي .خو ویل کېږي چې اسلام اباد له خپل اټومي ســـیال هند ســـره دترینګلو اړیکو د درلودو له کبـــله لږ تر لږه داوس لپاره ددې چارې تـــر ســـره کېدو تـــه کـــومـــه د پام وړ مثبته اشاره نه ده ور کړې

فوربیز : په اسیا کې شتمن ډېر شوي دي

مریکا یې ګڼې فوربیز په نړۍ کې د شتمنو خلکو نوملړ
لیسټ خور کړی دی . د مجلې په خبـــره په نړۍ کې
ساخوا د بډایو شـــمېر په ریکارډ کچه لوړ ختلی دی .
ېر کال د شتمنواربېتیانو خلکو شمېر یو سل پنځوس وو
چې اوس نهه سوه شپږ ځلوېښت ته رســـېدلي د مجلې
ــرچلونکی وايي د شـــتمنو خلکو ډېرېده د یوه ګړندي
ړیوال اقتصاد اڼازه ده.چې دده په خبره ۲۰۰۶ م کال

کې اوس د جرمني هومره اربېتیان کســـــان دي، تر جاپان مخ ته شوی اوس هلته د غټو شـــتمنو کســـانو شمېر ۳۶ تنو ته رسېږي.

په چین کې د اربېتاو شمېر شـــــلو تنو ته رسېږي او هانګ کانګ کې بـــــیا ۲۱ اربېتیان دي . په نړۍ کې تر ټولو ډېرې پیســـې د مـــایـــکـــروسوفټ مشر بل ګېټس سره دي چې د ده خپلې شخصي پیسې ۵۶ بیلون ډالر جوړېږي

وکړه. همدا لامل به و چې په لومړي سر کې بـــه له یوه چارواکي نه ولس خپل ملاتړ وښود او بیا به وروسته له هغه سره لاس او ګرېوان شول. خو یو شمېر پر ځوکۍ مینو چارواکو چې وېه یې لیدل، نور له خپل ولس څخه جلا پاتې دي، نو له خپل ولس سره بـــه یې په زور کلې کول پیل کړل او هڅه بـــه یې کوله، څو د شوېـــلو او جنګ له لارې خپل ولـــس د ده د واکمنـــۍ غـــاړې اېښودلو ته اړباســـي. دا چې پر یو ولس د خان منلو له پاره په کار ده، څو په خپلې وفا دارۍ، ســـر ښندنې او چوپړ سره د هغه ولس د وګړو زړونه تر لاسه شي، خو دا کار بـــه نه کېده او ددې پر ځای له زور او فرعونیت څخه کار اخیستل کېده. له بده مرغه زموږ په یو شمېر

مساوي اړخ په توګه خان په نړیوالې ټولنې ومني.

دا څومره د خواشینۍ ځای دی چې د یوه بـــهرني وګړي د ژغورلو له پاره پنځه تنه طالبان پرېښودل کېږي او د هغه د یوه افغان ژباړن د بـــرخلیک په اړه هڅو هېڅ خبرې نه ترسره کېږي.

ولس د طالبـــانو او د دولت د واکمنو دا ډول اعمال څه تعبیرولی شي: ایا دې دواړو ډلو ته د یوه افغان وینه هېڅ ارزښت نه لري؟

ایا زموږ اوسني انتخابي دولت یوازې د بهرنیانو پر وړاندې مســـوولیت لري او خپله د افغانانو پر وړاندې خان مکلف نه بـــولي، ایا لا هم دولت او د هغه مخالفین خپله بقا په پردۍ پالنه کې لټوي؟

لرې چې خپل برخلیک په ...
کې د وینې توېدو مخه ونیسي.

لکه څنګه چې د امن جرګې د جـــوړېدو ...
رواني دي او د دې جرګې له لارې کېدای شي ...
ته دا چانس په لاس ورشـــــي، څو په خپلو منځو ...
خبرو له لارې جوړ ــ جاړې ته ورسېږي.

ولس بـــاید له دې فرصت څخه ګټه پورته ...
خپل واکې په خپل لاس کې واخلي او د خپل بـــر...
پرېکړه یوازې دولت او طالبـــانو ته ونه سپاري او ...
یې وکړي.

د ارواښاد استاد عبدالرحمن پژواک ژوندلیک

زه پژواک یم په پیچومو کې لوی شوی   دا چې چپ یم دلته غر او کمر نشته

اقتباس او لنډیز له (الماس ناشکن) څخه

افغان نوموتی شـــاعر، عالم او سیاســـت پوه خدای ج بخښلي استاد عبدالرحمن پژواک د قاضي عبدالله زوی په ۱۲۹۸ ي لمریز کال کې دې نړۍ ته ســـــــترګې وغوړولې.

د پوهې او ذکاوت نښې لـــه کوچنیـــوالي څخـــه د عبدالرحمن (استاد پژواک) په څېرې کې ښکارېدې، نوموړي خپلې لومړنۍ زده کړې له خپل پلار څخه چې د خپل وخت مشهور عالم او فقـــیه وو، او همدارنګه له خپل مشر وروو قاضي حـــفیظ الله څخه په خپل پلرني ځای کې چې د ننګرهار ولایت د سره رود ولسوالۍ د باغبـــــانیو کلی دی، زده کړې او مخکې تردې چې د باغبـــــانیو کلي ته نږدې د (مطلع دانش) لومړنې ښوونځي کې شامل شي، د لومړنۍ پوهې او لوســـت له نعمت څخه برخمن و.

عبدالرحـــــمن پژواک په دغه ښوونځي کې له دوو کلونو زده کړې څخه وروسته دې ته اړ شو چې له خپل پلار او کورنۍ سره د خوګیانو ولسوالۍ کړې ته ځای بدل کړي ، ځکه د نوموړي پلار قاضي عبـــدالله د هغه ځای د محکمې مسوولیت پر غاړه واخیســـت چې څه موده وروسته بیا د کابل مرافعه محکمې ته تبدیل شو.

نوموړي د کابل ښار په ده افغانانو ســـیمه کې یو لوی کور واخیســـت او له خپلې کورنۍ سره هلته اوسېده، عبدالرحمن پژواک د حبیبې په لیسې کې شامل شـــو، هلته یې خپلې زده کړې په بـــریا ســـره مخ ته یوړې او همدارنګه شعر او ادبیاتو ته د ده د تلوسې او استعداد له امله یې د حبیبې لیسې په کنفرانسونو کې خپل شعرونه او مقالې لوستلې او همداراز د لیسې د فوټبال د لوبډلې د خلاتده ستورې په توګه پېژندل کېده.

نوموړي د لیسې ترېریالۍ‌دورې وروسته دهغه وخت په پوهنې فاکولتې (طب پوهنځي) کې دوه کاله زده کړه وکړه. په دې وخت کې د نوموړي پلار چې په ســـتره محکمه کې یې د تمیز د رییس په توګه کار کاوه ، د زړه د درېدو (قلبي سکتې) له امله ومړ.

دهغه د پلار ناڅاپي مړینې د نومـــوړي پر کورنـــۍ او د هغوی پر ارامه ژوندناوړه او ژور اغیز وکړ، څرنګه چې د استاد پژواک مشر ورور په شـــمال کې د قـــاضي په توګه د دندې پرمهال وژل شوی و، اســـتاد پژواک د کورنۍ د مشر په توګه د پلار له مړینې وروسته د کورنۍ سرپرستي پر غاړه واخیستله، دخپلو وروڼو د ښې روزنې او د کورنۍ د نورو غړیو د ښه پاللو لپاره اړ شـــو چې زده کړه پرېږدي، په کابـــــــل کې یې خپل پلرنی کور وپلوره او د کورنۍ غړي یې بېرته د باغبانانو ســـیمې ته ولېږل.

استاد پژواک عملي کار د وخت د مطبوعاتو په خپلواک ریاست کې لومړی د ژبـــاړن په توګه او وروســـته په نورو له مســـوولیت څخه ډکو دندو کې پیل کړ.

د مطبوعاتو په خپلواک ریاســـت کې د دندو د تر ســـره ...

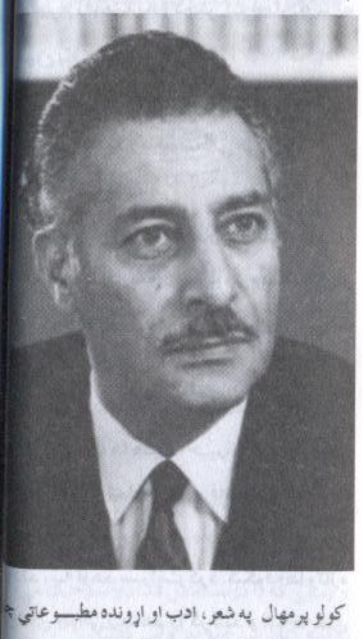

کولو پرمهال په شعر، ادب او اړونده مطبـــوعاتي چ...
کې د استعداد له امله ، نوموړي د چارو د مسوولینو ...
خان ته راواړوه. نوموړي په لومړیو کې په خپلو اثارو ...
(وفا) او وروسته (ارمانجن) تخلص درلود ، خو په ...
کې د (پژواک) د تخلص په ټاکلو سره په رښتیا سر...
بشـــــــري کتلې او افغاني ټولنې د لوړو ارمانونو د...
انعکاس ورکوونکی شو.

په پښتو او دري ژبو د استاد عبدالرحمن پژواک

پاتې ۷

د اروانباد استاد عبدالرحمن پژواک ...

شعرونه او نور اثار د هېواد د خپرونو د ښکلا لامل وګرځېدل او دشاعرانو او ادیبانو په منځ کې ښه لوړ مقام ترلاسه کړ.

استاد پژواک په ۱۹۴۶ادې کال کې په لندن کې د افغانستان په سفارت کې د مطبوعاتي او کولتوري اتشې په توګه وګومارل شو، د لومړي ځل لپاره یې له هېواد څخه بهر په سفر او مطالعې پیل وکړ، د دیپلوماسۍ په برخه کې له کار سره اشنا شو او په هماغه ځای کې یې په انګلیسي ژبه د افغانستان او پښتونستان د ټاټوبي د پېژندنې په اړه اثار خپاره کړل.

نوموړي د دې ماموریت په دوره کې د سکاټلنډ د ادنبرې په پوهنتون کې د ژورنالیزم او نړیوالو اړیکو په څانګه کې خپلې زده کړې مخ ته یوړې.

استاد پژواک له سفیر سره د نظر د اختلاف له امله له خپلې دندې څخه استعفا وکړه او د کار او کارګر د نړیوال دفتر د مطبوعاتو په څانګه کې شامل شو، له یو کال خدمت وروسته په ۱۹۴۷ کې په واشنګټن کې د افغانستان د سفارت د مطبوعاتي اتشې په توګه وګومارل شو.

د ۱۹۴۸ او ۱۹۵۰ کلونو ترمنځ له هغه ځای څخه بېرته د مطبوعاتي او کولتوري اتشې په توګه په لندن کې د افغانستان سفارت ته تبدیل شو، خو څه موده وروسته یې له دې دندې څخه هم استعفا وکړه او وطن ته راستون شو، څه وخت یې اوزګار تېر کړ او په ۱۹۵۳ کال کې د بهرنیو چارو په وزارت کې وګومارل شو.

استاد پژواک د هغه وزارت د بېلا بېلو څانګو په چارو کې د لیاقت ښودلو له امله د سیاسي عمومي مدیریت د مقام پر لاسته راوړلو بریالی شو.

استاد پژواک د دغه مهم مقام په لاسته راوړو سره وکولای شول د ناپېیلو(نامنسلکو) هېوادونو په ټولو سیمه ییزو او نړیوالو کنفرانسونو کې د افغانستان د خانګړي استازي په توګه ګډون وکړي، چې کولای شو په ۱۹۵۵ میلادي کال کې د اندونیزیا په باندونګ کې دناپېیلو هېوادونو د مشرانو په لومړني کنفرانس چې دی هم د افغاني پلاوي غړی و، اود کنفرانس په ترڅ کې د انسلاک د نشتوالي اساس هلته کېښودل شو او افغانستان هم د هغه د بنسټ جوړولو د غړي په توګه وپېژندل شو، یاد کړو.

استاد پژواک په ۱۹۵۸ کال کې لومړی مختار وزیراو وروسته په ملګرو ملتونو کې د افغانستان دایمي استازی او لوی سفیر وټاکل شو او نیویارک ته واستول شو.

نوموړي څوارلس کاله دا څوکۍ په ښه بریالیتوب سره مخ ته یوړه او په نړیوالو چارو کې یې بې ساري بېلګې اهلیت او کفایت وښود او په ملګرو ملتونو کې د باوري او خلاندو څېرو څخه وپېژندل شو. له همدې امله د افغانستان د لوی سفیر په توګه د خپل ماموریت پرمهال، د ملګرو ملتونو د سرمنشي او د امنیت د شورا په تایید سره ده ته نورې مهمې او زیاتې دندې وسپارل شوې

د بېلګې په توګه:

۱- د سویلي ویتنام د ستونزې د حل لپاره د خانګړې کمېټې مشر

۲- د ملګرو ملتونو د منشور د بیا څېړلو د کمېټې مشر

۳- د ملګرو ملتونود بشري حقونو د کمیسیون مشر

۴_ د نامیبیا په چارو کې د عمومي اسامبلې د خانګړې ناستې مشر

همدارنګه استاد پژواک په ۱۹۶۱ کال کې په بلګراد کې او په ۱۹۶۴ کال کې په قاهره کې د ناپېیلو هېوادونو د مشرانو په دوو مهمو کنفرانسونو کې د افغان پلاوي د غړي په توګه ګډون کړی دی.

استاد پژواک د سیاسي کفایت پر بنسټ او د ملګرو ملتونو د سرمنشي او د نورو غړو هېوادونو د استازو ترمنځ د باور له امله د (۱۹۶۶ ۱۹۶۷) کلونو ترمنځ د دغه سازمان د ??مې عمومي غونډې د مشر په توګه وټاکل شو، چې د دغه مقام لاسته راوړل په نړیوالې ټولنې کې د ده خپل او د هېواد ویاړ وګرځېد.

د عمومي اسامبلۍ د ریاست په دورې کې استاد پژواک د خینو بېړنیو غونډو ریاست چې د عربو او اسراییلو تر منځ جګړې نړیواله وضعه ترېل هر وخته ترېخه کړې وه، هم پر غاړه درلود.

د امنیت د شورا ټولو غړیو او دېرمختللیو هېوادونو استازیو ، استاد پژواک د راتلونکي سرمنشي مقام ته تر ټولو ښه کاندید باله اوبې له کومې اندېښنې یې ددې کار د شونتیا وړاندوینه کوله

استاد پژواک په ۱۹۷۲ کال کې په لوېدیځ الماِن کې د سفیر په توګه او د ۱۹۷۳ او ۱۹۶۷ کلونو ترمنځ کې په ډهلي کې د سفیر په توګه او وروسته یې په لندن کې د هېواد د سفیر په توګه دنده ترسره کړه. په ډهلي کې د خپل ماموریت پرمهال یې لاندې مهمې دندې ترسره کړې دي

1_ په الجزایر کې د ناپېیلو هېوادونو د مشرانو په کنفرانس کې د ولسمشر خانګړی استازی او د افغان پلاوي مشر.

.2_ (1973 په پاکستان کې د اسلامي هېوادونو د مشرانو په کنفرانس کې د ولسمشر خانګړی استازی او د افغان پلاوي مشر

3_ (1973په کولمبو کې د ناپېیلو هېوادونو د مشرانو په کنفرانس کې د افغان پلاوي غړی (۱۹۷۷)

استاد پژواک د غوبې د اوومې د خونړۍ کودتا (۱۹۷۸) او دشوروي اتحاد د یرغلګر ځواک لخوا د هېواد د اشغال له پیل سره په لندن کې د سفارت له مقام څخه استعفا وکړه، کابل ته له راتګ سره سم د نور محمد ترکي د رژیم لخوا په کور کې ترڅارنې لاندې ونیول شو.

اروانباد استاد پژواک دهغه وخت د دولت د رییس ببرک کارمل سره په هغه لیدنه کې چې دببرک پر ډېر ټینګار یې له ده سره ترسره کړه د هغه د ((جبهه ملی پدر وطن)) سره له همکارۍ ډډه وکړه .په همدې وخت کې و چې داستاد پژواک ناروغې سخته او دنس وینه بهیدنه ورته پیدا شوه.

ده د پالونکیو ډاکټرانو د ټینګار او توصیې له امله ډهلي او لندن ته په تللو اړ شو په (۱۹۸۰) ،استاد پژواک له عملیات اونسبي روغتیا وروسته بېرته کابل ته راغی او دهېواد د ازادۍ او دحقونو دبیا تر لاسه کولو او دهغه دبرخلیک دټاکلو لپاره یې په شونوېټو لارو کار پیل کړ ،چې دیوشمېر دوستانو او ځوانانو په مرسته یې په پټه ((دبشر دحقونو ټولنه)) جوړه کړه.

پاتې په بله ګڼه کې

د نوروز ...

په دې ترتیب نوروزد کال نوې ورځ ده او ورسره د کار نوې ورځ ده او له همدې امله یې زموږ په تاریخي ژوند کې هم کلتوري ارزښت درلودلی، هم اقتصادي او هم یې ټولنیزې ګټې درلودلې او هم عقیدوي ارزښتونه.

هوا! اریانا ښکلې وه، د ښکلې هوا او فضا درلودونکې وه، حاصلخېزې او زرخېزې ځمکې یې درلودې، د ځوانانو پیاوړې متې یې درلودې او د مشرانو تجربې او مشورې.

پیل شوې، زلمي او نجونې ښه ولې _ ولې بېدیاوو، رغونو او د غرونو لمنو ته تلل، د طبیعت ننداره به یې کوله، ګلونه به یې په دستارونو او وربلونو کې ایښودل او له شنیلیو او ګلګېڼیو سره به کورونو ته راستېدل.

طرز یې سپارې او سپارونه جوړ کړل، د مېوو او غلو ښه تخمونه او نیالګي یې تهیه کړل او کرکرو ته یې لازمي لارښوونې وکړې.

ده د نوروزو رځ د کښت او کار له پاره د پیل ورځ وټاکله، دا ورځ یې له دې کبله چې د کار ورځ وه د

اریایان له بلخ څخه د افغانستان ټولو سیمو ته خواره شول او بیا په لوېدیځ کې پارس ته ولاړل او په ختیځ کې پر هندوستان وروااوښتل، د هند هوا معمولاً توده وه د نوروز ورځې یې ځانګړتیا نه درلوده خو د پارس یا اوسني ایران هوا افغانستان ته ورته وه، نو ځکه نو روز په پارس کې هم د اختر او میلې ورځ شوه.

په دې ترتیب نوروز د افغانستان په تاریخي ژوند کې د تلپاتې ورځې په توګه پاتې شو، د میلې او اختر د ورځې په توګه پاتې شو او د اقتصادي، طبیعي، کلتوري او

څخه ولې _ ولې کسان راځي د زیارت جنډه په خاصو مراسمو پورته کېږي او خلک په خوښیو او خوشالیو سره برخه پکې اخلي.

دافغانستان په معاصر تاریخ کې دکښت او کر پالنې په غرض دا ورځ دبزګرانو د ورځې په نامه هم یادېږي چې هغو کروندګرو ته چې. ښه فعالیت یې کړی وي ددولتي چارواکو له خوا جایزې ورکول کېږي او د هېواد په ګوټ _ ګوټ کې لمانځله کېږي.

اعلیحضرت غازي امان الله خان به په خپله د

ارزښتونه.

هوا اریانا ښکلــي وه، د ښکلــي هــوا او فضــا درلودونکي وه، حاصلخېزې او زرخېزې ځمکې يې درلودې، د خوانانو پیاوړې متې يــې درلــودې او د مشرانو تجربې او مشورې.

د اریاناپوهانو او ستور پېژندونکو حسابونه وکړل، په اسمان کې يې د لمر برجونه وټاکل او ددې محاسبو په نتیجه کې ورته معلومه شــوه چې د هوا د اعتدال او بدلون ورځ د شپې او ورځې د مسمون ورځ هم ده، نو دې ورځې ته يې د نوروز یانوې ورځې نوم کېښود او لمریز کال يې له همدې ورځې څخه پیل کړ.

له همدې ځایه د نوروز ورځ د ملي اختر ورځ ومنله شــوه او د اختر معنی ارواښاد کوثر غوریا خپل چې پیاوړی فیلالوجســـت و په ((بختېر کړې او له نوروز سره د یخنۍ موسمي دوره تېرېدله.

له همدې ورځې نه د ګلګشت او سبــزه کوب مېلې پیل شوې، زلمي او نجونې بــه ډلې ـ ډلې بـــېدیاوو، رغونو او د غرونو لمنو ته تلل. د طبیعت ننداره به يې کوله، ګلونه به يې په دســـتارونو او وربــلونو کې ایښودل او له شنیلیو او ګلګېلېو سره به کورونو ته راستنېدل.

دوی به د نوروز ورځ په سپورتي لوبو، ســـندرو او اتڼونو لمانځله او د طبـــیعت په پراخه غېږ کې بــه يې ازاده هوا تنفس کوله.

یو روایت دا هم دی چې د ساماني مشهوره مېله بــه هم د نوروز په شپه یا ورځ کېدله چې مـــــندرې او خوښۍ به په کې وې، خوانۍ ته رسېدلیو زلمیانو ته به د مسوولیت کمربـــندونه ور تړل کېدل او پنځلس کلنو زلمو او نجونو به د خپل ګډ ژوند له پاره ســـره لیدل کتل.

د اریانا مدیر او هوښیار پاچا یما په بلخ کې کرکیلې ته زیاته وده ورکړه، پیاوړې غوایه يې ورزول، په نوي ښه تخمونه او نیالګي يې تهیه کړل او کرګرو ته يـــې لازمي لارښوونې وکړې.

ده د نوروزو رځ د کښت او کار له پاره د پیـــل ورځ وټاکله. دا ورځ يې له دې کبـــله چې د کار ورځ وه د مېلې او د کرکیلې دنمایشـــــي چارو له پاره خانګړې کړه، په دې ورځ به کرکیله په نمایشـــي ډول کېدله، غوایې به د ژمي تر هوسایۍ وروسته په کار لوېدل او د خوانو او پیاوړو کښتګرو متې به هم ورسره خوځېدلې او په کار لوېدلې.

په اوستایي او زردشتي دوره کې د نوروز ورځې ته ،له دې کبـــــله چې د کار او فعالیت د پیلېدو ورځ وه، د هېواد د ودانۍ او ابادۍ ورځ وه، د طبیعت د ښکلا او زلما ورځ وه او د خلکو د خوښۍ ورځ وه، مذهبـــــي تقدس او سپېڅلتیا هم ورکړه شوه او ځانګړي، مذهبي مراسم هم پکې اجرا شول.

یا اوسني ایران هوا افغانســـتان ته ورته وه، نو ځکه نو روز په پارس کې هم د اختر او مېلې ورځ شوه.

په دې ترتیب نوروز د افغانســـتان په تاریخي ژوند کې د تلپاتې ورځې په توګه پاتې شو، د مېلې او اختر د ورځې په توګه پاتې شو او د اقتصادي، طبــیعي، کلتوري او ټولنیز ارزښت په درلودلو سره د افغانانو له ژوند ســـره مل راغی.

پنځه سوه کاله وړاندې په اوسني مزار شریف کې چې هغه وخت دا سیمه خواجه حیران نومېده د حضـــرت علي کرم الله وجهه مزار کشف شو، نو له هغه وخت نه د نوروز د ورځې مېله هم ورسره وتړله شـــوه او په دې وخت کې چې دا ســـیمه ټوله د غاټول په ســـرو ګلونو ډکېږي د سره ګل مېله رامنځ ته شوه چې تر اوســـه په شور او زوږ رارروانه ده.

د ســــره ګل مېلې ته کال په کال د نوروز په ورځ د افغانستان له ګوټ ـ ګوټ او حتی ګاونډیو هېوادونو ... غرض دا ورځ دبزګرانو د ورځ په نامه هم یادېږي چې هغو کروندګرو ته چې . ښه فعالیت یــې کــړی وي ددولتي چارواکو له خوا جایزې ورکول کـــېږي او د هېواد په ګوټ ـ ګوټ کې لمانځله کېږي.

اعلیحضرت غازي امان الله خان به په خپله د بـــزګر په مېله کې ګډون کاوه ،په خپل لاس به يې قلبـــه کوله او بزګرانو ته به يې جایزې ورکولې .بیا وروســـته د کرنې وزارت په رســــمي توګه دا ورځ لمانځله او اوس هم نوروز دټول ملت د خوښۍ ورځ ده.

خلک په دې ورځ ځانګړې خواړه پخوي او شربـــت شوې مېوې او کوچې پر کورونو وېشي.

په دې توګه نوروز له پنځه زره کلونو څخه لا وړاندې پیل شوی او کال په کال د تاریخ په بوړیو قدمونه ږدي ،موږته نوی طبعي ژوند راوړي .نوی کال او ورســـره نوی کار راپیلوي او پر موږ خوښۍ وېشي.

حبیب الله رفیع

میلادالنبی یا په..

محمـــد(ص) هغه مهال په تش لاس او ناڅیزو امکاناتو سره د اسلام سپېڅلي دین ته د خلکو دعوت پیل کړ. د مکې اشراف اوزورمندان د پیغمبر(ص) له دعوت څخه وېره کې شول او فکر يې وکړ که چېرې دغه دعوت دوام ومومي، نو د دوی د ظلم او دوکــو بازار به یوه نه یوه ورځ پای ته ورسېږي اوخپل شهرت به له لاسه ورکړي. همدا و چې دوی له پیغمبـــر(ص) ســـره د مخالفت لار ونیوه او په خلاص مټ يې د نوموړي په وړاندې رنګا رنګ دسیســـې او توطیې په لاره واچولې. پیغمبـــر(ص) دا مهال له یوه نابرابـــره جنګ سره مخ و. خو د زورمندانو د هېڅ ډول زور او تېرې پر وړاندې یې ګونډو نه شــــو اوهم هېڅکله له خپلو پرله پسې ناکامیو نه پریشانه نه شو او لاس يې له برحقې مبـــارزې وانه خیســـت، بـــلکې پرله پســـې ماتو، کامیابیو او سوبو دده شخصیت لاپســـې پیاوړی کړ او له خپلو پرله پســـــې ماتو او ناکامیو یې، د بریالیتوب لارې چارې زده کړې او د یو کروړ انسان په توګه د ژوند ډګر ته وړاندې شو.

پیغمبر(ص) ته وروسته له یوې اوږدې مودې مبارزې او دعوت څخه څرګنده شــوه چې، مکه نور دده د دعوت له پاره یو وړ ځای نه دی او پر مســـلمانانو د مکې د ګمراهانو او جاهلانو د تېري او ظلــم کــړی ورځ تر ورځې تنګېږي، نو پرېکړه يې وکړه چې خپل دین ته له یوه بل ځایه پراختیا ورکړي، دا ځای مدینه وه. د مدینې خلک چې دا مهال د فرقه یې شـــخړو او تربـــګنیو په اور کې ســـوځېدل، د مســــلمانانو او پیغمبـــــر(ص) په وړتګ ســـــره، د دوی تر منځ وروروګلوي او یووالی رامنځته شول او محـــمد(ص) ډېر ژر وکولی شول له دوی څخه یو سیاســـي ځواک جوړ او د دین د پراختیا له پاره يې وکاروي.

لا ډېره موده وتې نه وه چې د اســــلام پراختیا او د مسلمانانو ځواکمنېدلو ،یو ځل بیا د مکې کفار په وېره او لړزه کې واچول او دوی پرېکړه وکړه چې څومره ژر کېدای شي باید پر مسلمانانو فشــــار راوړي او د مسلمانانو په له منځه وړو سره د اسلام د پراختیا مخه ونیسي.

د مکې کفارو پر مدینه د یوه درانه یرغل تیاری ونیوه او مسلمانان د پیغمبر(ص) په مشـــرۍ د هغوی مخ ته ووتل او دواړه لښکرې د بدر په ساحه کې مـــــره مخ اوونښتې.

دا جنګ د مسلمانانو د ښه چمتووالي او اوډل له مخې د کافرانو له برترۍ سره ـ سره بیا هم د مسلمانانو په بریالیتوب او د کافرانو په بشپړې ماتې ، تمام شو.

د بدر په جګړې ســـره د اســــلام نومیالي پیغمبــــر، ته د وسله والې مبارزې او جهاد ښوونه وکړه او دا يې په اثبات ورسوله، که یوه ډله هر څومره هم کمزورې او بې وسه وي خو چې د حق او عدالت په پلوی ،په یووالي او ټینګې ارادې سره وجنګېږي، له شک پرته الله(ج) د دوی مرستندوی دی او بـــریالیتوب د دوی په بـــرخه کوي.

د بدر په جګړه کې د کفارو لس تنه وتلي مشران ووژل شول او زیات مالي او ځاني زیانونه ورته واوښتل.

کفاررو د بدر له جګړې یو کال وروســـته د خپل غچ اخیستنې په موخه دوهمه جګړه پر مسلمانو وتپله.

دا جګړه چې وروســـته داحـــد جګړې په نامه ونومول شوه، د مسلمانانو د بې نظمۍ له کبله د مســــلمانانو په ماتې سره تمامه شوه. پیغمبـــر(ص) ددې پر ځای چې له دې ماتې څخه خواشیني شي. هغه يې د جګړو یو طبیعي تګلاره او د الله(ج) اراده وبلله.

ده پرې نښودل چې په دې ماتې سره د مسلمانانو روحیه کمزورې شي. له جګړې وروسته يې د یوه ښه تدبیر او دیپلوماسۍ له مخې له کفارو سره دنابرابرو شرایطو یو تړون چې کفارو ته په کې زیات امتیازونه ورکړ شــــوي وو،د حدیبي د تړون په نوم لاسلیک کړ. ددې تړون په لړ کې پیغمبر (ص) د سوله ییزو شــــرایطو نه يې په ګټې اخیستنې سره د مســــلمانانو کارونه سرشــــته او خپل دعوت يې له مدینې نه بهر هم پراخه کړ.

که څه هم ډېر خله تړونونه نا برابره او کفارو ته په امتیاز ورکولو سره تر ســــره کېدل، خو ښه والی يې دا وه چې ددې تړونونو په لړ کې مسلمانان مطرح شـــول او د یو ارځ په توګه يې ځان پر نورو ومانه. همدا و چې ورځ تر ورځ له دوی سره د نورو سیاسي ډلواو بهیرونو همکاري او زړه سوی زیاتېده.

پیغمبـــر(ص) د خپلو هڅو او جهاد په لړ کې هېڅکله پر یوه لاره ټینګار نه درلود.

هغه به په طبیعي ډول حالات او شرایط ارزول او په هکله به يې سمه پرېکړه کوله او د پرېکړې د پلي کولو له پاره بـــه يې پر ځای ګامونه پورته کول. هغه د دعوت او او دین دپراختیا موخې یو په بل پسې په سیاســـي ځیرکتیا او دیپلوماسۍ ســــره تعقیبـــولې. زور او ځواک يې په خپل ځای او دیپلوماسي يې په خپل ځای کارول او ان په دې کار کې له خپلو مخالفینو څخه هڅانده او ځیرکه وه.

پیغمبر(ص) نه ستړې کېدونکې هڅې ددې لامل شوې چې عربان یو په بـــل پســـې اســــلام ته مخه کړي او پر محمد(ص) ایمان راوړي.

لکه څنګه چې د اســــلام دښمنان د اســــلام د پراختیا پر وړاندې لاس تر زنې ناست نه وو، پیغمبر(ص) د کفارو همدې هڅې ته په کتې ســــره له مســــلمانانو نه د دفاع کولو او موخې ته د رســـېدو پر لارو چارو غور کاوه او لکه یک چمتو سیاستوال د حالاتو څارنه يې کوله.

د پیغمبر(ص) لکه نور پوځي سرلښکران، فتحه يې کوله. ماته يې خوړله، له دښمن سره يې توافق کاوه او د جګړې د ډګر تدبیرونه يې نیول.

پیغمبر(ص) هېڅکله ماتې دومره نه پریشانه کاوه چې له خپلې مبارزې، هوډ او جهاد څخه لاس واخلي او نه هم له خپلو کامیابـــیو څخه مغروره کېده. نوموړې خپل شخصیت د الله (ج) په رضا کې لیده او ټول اعمال يې د الله (ج) د رضا له پاره وقف کړي وو، دا طبعي وه ، هر هغه څوک چې خپل مقـــام او لوړتیا د نورو په چوپړ او رضا کې لټوي، دځورا ټینګ او لوړ شـــخصیت خاوند ګرځي.

د پیغمبر(ص) د شخصیت په موجودیت کې، مسلمانانو په پای کې یو لوی ځواک رامنځته او د ســـــترواک څښتنان او ساتونکي يې په ګونډو کړل، دا په دې مانا هر هغه کسانو چې پیغمبـــر(ص) يې له خپلو وطنه پراهانت اوتحقیر ســـره شـــړلی و ســــرونه يې د هغه د توري پر وړاندې ښکته کړل. خو دې لوی شـــخصیت د مکې د جاهلانو او کفارو اعمالو ته ونه کتل چې هغــوی لـــه مسلمانانو سره څه کړي وو، بلکې د دوی په وړاندې يې د ښېنې او مهربانۍ لار غوره کړه او هېڅکله د دوی نه د غچ اخیستلو په هڅه کې نه شو.

محـــمد(ص) په ۵۳ هجري کال د ۶۳ کالو په عمر له نړۍ سترګې پټې کړې او د بشریت د ژغورلو له پاره يې د الله(ج) ستر کتاب قرانکریم او احادیث تر شا پرېښودل او د حجه الوداع په خطبه کې يې مسلمانانو ته وویل هر هغه څا چې د ده سپارښتنو او قرانکریم لار غوره او عمل يې پرې وکړ نو د دنیا او اخرت له کړاونو وژغورل شو او هر هغه څا چې دا څه ونه منل نو له لارې سېوا پاتې شو او خپلې موخې ته رسېدلی نه شي.

بریالی جهش

وجیهه و فرید رستگار

وکارکرد های جدید هنری آنها

وجیهه وفرید رستگار، دو نام آشنای هنر موسیقی درکشور ماست.این دو هنرمند وآواز خوان محبوب،از انگشت شمار آواز خوانانی اند که صدای شان در همه گوشها آشنا ومهر شان در دلهای پیر وجوان پا برجاست.

هنر این دو آواز خوان، محصول دو زمانهء متفاوت ودو شرایط با هم متضاد در تاریخ زنده گی هنری ایشان است.روزگار جوانی آنها ، با جنگ تحمیلی وخون ریزی و آتش واندوه، همراه بود.آنها، نمایندهء یک نسل با لنده ونو پا وجوش وخروش هنر هایی بودند که در زیر چتر نهاد های حاکم بر اوضاع وقت ، سر برآورده بودند.

درچنان محیط و فضایی، از میان نسل جوان در عرصهء هنر آواز خوانی **ارکستر گل سرخ و باران** ودیگران از زیر خاکستر گرم زمان سربیرون کردند.تا برای مردم، سرود های **میهنی و مردمی!!** بخوانند در همان شرایط جنگ وآتش و خون وانقطاب های فکری ، **فرید و وجیهه رستگار**،آهنگ صلح وآشتی وسرود های رهایی انسان از قید ظا بطه ها را خواندند:

میخواهم هرجا که آدم، باشد

وتصنیف ها ساخت وآنها را به پله های شهرت ومحبوبیت،بالا برد. در واقع،این چنین تصنیف ها وبسا از آهنگ های دیگر مانند آن، فریادی بود که هنر مندان را بدون درنظر داشت سلیقه ها ومرز های اید یو لوژیک،به وصل شدن وهمدل وهمصدا شدن، فرا میخواند.وعاشقان وشیفتگان موسیقی را پر وبال پرواز میداد ورفتن در میان مردم.را در دلها زنده میکرد.درهمان سالها،(دهه شصت خورشیدی) **وجیهه وفرید رستگار** ، با اجرای چند آهنگ میهنی ازجمله (کاریک سربازو سرباز وطن)،به اوج شهرت ومحبوبیت رسیدند.که شعر این آهنگ ها راهم **امیر جان صبوری**، گفته بود:

غم گندم تو میخواهی بخوانم
مگر مردم، چه میگن؟
بگوش طفل مردم، غم گندم، چه
میگن؟
یکی بنشسته بر تخت تما شا
تما شا میکند، غمهای مارا
یکی دور از غم دنیای مردم
پیام بیغمی باهم می فرستد
کی، با کی؟
برادر با برادر،
یکی از پشت دیوار جدایی،

کوشیدند وآهنگ هایی راهم به ثبت رسا نیدند.اما این غربتستان،هرچه بود، فضای باز ومحیط تنفس کردن وآزاد زیستن را داشت.بدون شک،آهنگ های جدید این دوهنر مند،همراه بود با تجربه های نو وبرداشت ها وسبک وشیوه های نو.نخستین (سی دی) که در دیار غربت به ثبت رسید[**دلک خوش باور**] این جفت هنری بود.فرید و وجیهه، بعنوان میراث دار هنر شان، پای دختر کوچک خویش **هدیه رستگار** راهم به دنیای هنر موسیقی وآواز کشانیدند ودست هایش را گرفته پا بپا به فضای هنر آواز خوانی بردند.با ارزش ترین کار هنری این دو هنرمند، در دیار غربت،از همینجا آغاز شد که بدنیای کودکان روی آوردند وهمراه با انان، آهنگها وسرود های کودکانه را سر دادند.راه یافتن بدنیای کودکان،وبا آنها همصدا شدن،خیلی لذت بخش ودوست داشتنی است.که در نتیجه ءاین کار ها، فرید و وجیهه وهدیه **رستگار**، سی دی **آلوچه** را به ثبت رسانیدند.اشعار وتصنیف های این سی دی را شاعر ونویسنده توا نای کشور **دوکتور سمیع حامد** سروده وتنظیم کرده است. در واقع، **دوکتور سمیع حامد** خواسته است وسیله ای برای به شگوفایی رسانیدن هنر نوجوانان

سر زمین ما، زاد گاه مولوی است
زاد گاه شاعر بزرگ مثنوی است

ودر ترانهء (بم) میخوانند :

"_هردم که (بم) مفته گرم
میشه باز هم یک آدم، گم
ای دنیا، ای دنیا
ای پایان، ای بالا
اگه ای (بم)، نبا شه
زنده گی میشه زیبا!

آلوچه ، از نظر اجرای آهنگ ها با وصف آنکه در دیار بیگانه ساخته شده، زیبایی کلام، تلفظ واژه ها با تون میلودی توانسته است رابطهء نزدیک شعر را با میلودی بوجود آورد.فضای ثبت مخصوص اطفال مثلا برای یک کودک تا سن مکتب رفتن آن در نظر گرفته شده است.بخصوص آهنگ(**لالایی**) را که **وجیهه** اجرا کرده،برای اولین بار به زبان کودکانه، توام با مهر مادر، تنظیم گردیده.که هدیه آنرا برای کودکان افغانستان اجرا کرده است.این آهنگها، شور و شوق را برای آموزش الفبا برای

ستودنی و احسا ساتش پذیرفتنی است. استعدادش، مثل گلهای بهاری، همیشه شگفته باد!

وجیهه وفرید رستگار، سی دی دیگری هم دارند به نام **تری راری** که هردو،اکثر آهنگ ها را به زبان عامیانه وگفتاری اجراء کرده اند.این آهنگ ها که خیلی دلنشین استند، جا جایی ملا لت خاطر هم بار می آورند.چون اکثر آهنگها با موسیقی غربی اجرا شده اند وچنین موسیقی ای، شنوندهء همگانی وفراگیر ندارد.یعنی شامل ذوق همه نسل ها نمیشوند.اگر فرض کنیم که اکثر این آهنگها، رنگ وبوی محلی وفولکلوریک دارند، مانند: (**فاصله، ماصله دل، مل، می بینمک و...**) بنظر بنده، همه واژه ها را نمیتوان فولکلور عنوان کرد. در این سی دی ،که هفده آهنگ ثبت شده ، چندآهنگ خوب وشور آفرین هم هست که شنونده را به وجد و حال می آورد.اما به حیث مجموع چنگی به دل نمی زند.میتوان گفت که

آنچه که میخواهم عرض کن... اینست که، **فرید رستگار** را میتوان... آهنگساز موفق، یک نوازندهء خیلی... بی بدیل، وتوا نا در میان نسل امرو... بشمار آورد.اما صدایش توفیقی ب... آواز خوانی،را بدست نیاورده است... یکی از اصل های هنر آواز خوانی، ر... بودن صدا واجرای دقیق وشنوایی... هاست.هرچند که آدم سختکو... پیگیر درهنر آواز خوانی هم است... شقانه به این هنر، دل بسته است.

فرید ووجیهه، در استانه... رمضان سال ۱۳۸۵ خورشیدی، س... به کابل داشتند ودر آنجا یک کنس... وده آهنگ تلویز یونی، اجرا کردند... سفر، پس از سالها مهاجرت صو... گرفته بود.در این کنسرت،**وجیه**... آهنگی به زنان افغانستان خواند:.

بشکن، تو یخ ترانه را بش...
بشکن، دل سرد این زمانه را، بش...
تا کوچه به رقص آید از آوا...
بشکن، بشکن تا چند خاموشی
وفراموشی ، خواهر خوانده؟

آهنگی هم برای افغانستان... کردند.در این آهنگ میگوید:

نفس، نفس ، نفس بکش افغانس...
خود را تو از قفس بکش، افغانس...
چشمهای ما، ست...
میشن
ستاره های دوباره، میش...
تاریکی ها، برای ما پاره پاره میش...

وآهنگ دلنشین وغم آلودی هم ب...

رستگار، آهنگ صلح وآشتی وسرود های رهایی انسان از قید ظا بطه ها را خواندند:

میخواهم هرجا که آدم، باشد
دلش بیغم، باشد ای یار !
میخواهم آرزوها خوب باشد
غمها، مغلوب باشد
در ســـر نوشـــت آدم غیر از
خوشبختی نباشد، کاشکی"!!

شعر این آهنگ، از **امیرجان صبوری** بود **امیرجان صبوری**، که شاعر وآهنگ ســاز موفق وآواز خوان خوب هم است..بــرای بسیاری از آواز خوانان جوان کشور درهمان سالها،آهنگ ها

پیام بیغمی بـاهم می فرستد
کــی، بــا کــی؟
بــرادر بــا بــرادر،
یکی از پشـــت دیوار جدایی ،
پیام جنگ، پیهم می فرســتد

مرحــلهء دیگر، رشــد هنر این دو هنرمنددر زمــان مهاجــرت ودور از شدن از خانه وکاشانهء خویش واصل ها وریشــه هاســت.اما اصل وجوهر انسانی ما،همان انسان وانسانیت ما ســـت ولو.در هرکجای دنیا که باشـــد.**وجیهه وفرید رســتگار**، درغربتستان نیز بیکار نه نشستند وبه فعالیت های هنری خود پیوســـته

دوکتور سمیع حامد ســروده وتنظیم کرده است. در واقع، **دوکتور سمیع حامد** خواسته است وسیله ای بـرای بـه شگوفایی رســانیدن هنر نوجوانان وکودکان کشـور خود باشــد. کاریکه تا کنون کمتر کسی ویا هیچکسـی بـه این نســل فراموش شــده واخگر های زیر خاکستر نهفته، نکرده است.

سی دی **آلوچه** که **هدیه رستگار** آهنگ هایش را بــا مادر وپدرش یکجا خوانده اســـت، چند آهنگ بســیار دلنشین وشنیدنی هم دارد.ازجمله :

وطن، وطن سر تمام ما، حق تست
سیاه وسرخ وسبز، رنگ بیرق تست

زبـان کودکانه، توام بـا مهر مادر، تنظیم گردیده.که هدیه آنرا بــرای کودکان افغانستان اجرا کرده است.این آهنگها، شور و شوق را برای آموزش الفبا بـرای اطفال برمی انگیزد.درآهنگ **افغانستان وسفر** کودکان را دلبسته میسازد تا بـا منابع تاریخی وافتخار آمیز کشورشـان آشنا شـوند. وسخن آخر اینکه نفرت و خستگی از جنگ،پیا می است از جا نب کود کان افغانستان برای جها نیان.

سی دی **آلوچه** را هدیه رستگار، بـرای کودکان بـه غربــت نشســته و کودکان گمنام و بی نشان و فقـر زدهء کشـورش افغانستان تحفه کرده است.که هنرش آهنگ ثبــت شــده ، چندآهنگ خوب وشور آفرین هم هست که شنونده را به وجد و حال می آورد.اما به حیث مجموع چنگی بــه دل نمی زند.میتوان گفت که آهنگهای **دلک خوش بــاور** ، غنی تر ودلنشــین تر ازآهنگهای **تری رای** این دو هنرمند اســـت.من فکر می کنم **وجیهه**، با آنکه حالا در حـد معین رشـد وکمال هنرمندی خود رسـیده اســت، بـــهترین آهنگ ها را در همان زمان جوانی خود (در افغانستان) اجرا کرده اســت، بــا شـــعرهای پر مغز،پرمعنی ودلنشـینش.دراین هم شکی نیسـت که وجیهه، شـفاف ترین ورسـا ترین صدا بـــرای آواز خواندن را دارد.صدای وجیهه،مثل یک رودبــار همیشــه جاری،مثل کاجســتان همیشــه پدرام،ومثل یک صبـــح عطر آگین بهاری، دلنشین وزیبا است بـه نظر من، هنرمند موفق آنست که پس از نبودش، هنرش جاودانه بــماند،نه آنکه پیش از خــود او،هنــرش زوال پذیرد.نمونــهء خوب اینگونه هنرمندان، یکی هـم مثـلا **زنده یاد احمد ظاهر** است.هر قـدر زمان بگذرد، هنر او هنوز جاودانی تر میشود.

میشـ
ســتاره هــای دوباره، میشـ
تاریکی ها، برای ما پاره پاره میشـ

وآهنگ دلنشین وغم آلودی هم بـ مردم کابـل، اجرا کردند که (**میسـ** نام دارد:.

ای خیابان، بر بیا بان،
میسوزد هر لحظه یک افغان
جار می‌زند انفجار
از گلوی آتشین من
گور های دســته جمعی اند گور
سر زمین من
باغ، بسکه تشنه است
افغانستان، می سوزد
باران، می سوزد!

و، یک آهنگ مشترکی هم بـرای ایـ تفاهم

وپل وصل شـــدن میان همه گرو واقشــار که پیام صلح وآشـــتی را تمـ میکرد، اجرا نمودند. که مورد استقبـ مردم قرار گرفت.

بـــرای این خانوادهء عزیز هنرمـ ومردم دوست، پیروزی ها آرزو میکنـ

گنج اوونیزه
په پښتو او دري ژبو خپرېږي
مـوسس: انجنیر احسان الله بیات
د کــتـونکي پلاوي تر نظر لاندې
د پلاوي مـشر: احسان الله آرینزی
کمپوز او ډیزاین: احسان الله مومند
ایمیل: ganj@ganjnewspaper.com
تلفون شمېره: ۵۲ ۰۰ ۱۵ ۷۰ ۰۰۹۳
آدرس: درېیمه کارته، د ارالامان واټ، د اریانا ټلوېزیون دفتر